

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ 6,00-
6,05**

**The acquisition of Greek locative prepositions by
children 6,00-6,05**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΜΕΝΥΧΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΤΕΡΖΗ ΑΡΧΟΝΤΩ

ΠΑΤΡΑ,2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επιβλέπουσα καθηγήτρια μας, Αρχόντω Τερζή, για την βοήθειά της στην επιλογή του θέματος της παρούσας εργασίας καθώς επίσης για την αφιέρωση προσωπικού της χρόνου και την αμέριστη υπομονή της.

Για την βοήθειά τους και την άδεια τους να χορηγήσουμε τα ερωτηματολόγια, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς των παιδιών που συμμετείχαν στην έρευνα. Ένα μεγάλο όμως ευχαριστώ ανήκει στα παιδιά που συμμετείχαν καθώς χωρίς την βοήθειά τους δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα έρευνα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας σειράς πειραμάτων, τα οποία αφορούν την κατάκτηση των τοπικών προθέσεων στην Ελληνική γλώσσα. Η ιδέα προήλθε από τις έρευνες των Alexaki et al. (2007) και Terzi, Tsakali & Zafeiri (2015). Τα ζητήματα τα οποία προέκυψαν από αυτές τις έρευνες και θα αναλυθούν σε αυτήν την έρευνα είναι:

- I. Αν ολοκληρώνεται η κατάκτηση των τοπικών προθέσεων *πάνω σε και πάνω από* στις ηλικίες 6 ετών με 6,05 ετών.
- II. Η σειρά κατάκτησης των παραπάνω προθέσεων στις ηλικίες 6 ετών με 6,05ετών.
- III. Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας ποια έννοια προτιμούν, την έννοια της επαφής ή την έννοια αυτού που περικλείεται, όταν η πρόθεση *σε* είναι αμφίσημη.
- IV. Αν τα παιδιά ηλικίας 6ετών με 6,5 ετών κατανοούν την πρωτοτυπική έννοια των προθέσεων *σε και από*, δηλαδή την ερμηνεία του *σε* ως κατεύθυνση και του *από* ως πηγή/προέλευση.

Το δείγμα μας αποτελούσαν 20 παιδιά τυπικής γλωσσικής ανάπτυξης, με μητρική γλώσσα την ελληνική, ηλικίας 6 ετών έως 6,05. Αρχικά, στο δείγμα δόθηκαν γενικές γνωστικές και γλωσσικές δοκιμασίες. Έτσι, εκτελέστηκαν οι δοκιμασίες με την ακόλουθη σειρά: το RAVENS (Raven, 1998) >80, το DVIQ

δοκιμασία μορφοσύνταξης (Stavrakaki & Tsimpli, 2000) και την Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου (Vogindroukas et al., 2009).

Έπειτα, τα παιδιά υποβλήθηκαν σε δοκιμασίες εικόνων ως προς την:

1. Κατανόηση των **τοπικών προθέσεων**: *έξω από, μπροστά από, πίσω από, κάτω από, (σε) πάνω, (σε) μέσα, πάνω σε, πάνω από.*
2. Την κατανόηση των **προθέσεων κατεύθυνσης σε (προς), σε και από.**
3. Παραγωγή των **τοπικών προθέσεων**: *έξω από, μπροστά από, πίσω από, κάτω από, μέσα σε, πάνω σε και πάνω από.*

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε είναι τα εξής:

1. Έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση της τοπικής πρόθεσης *πάνω σε* ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση του *πάνω από* στις ηλικίες 6 με 6,05, όσον αφορά την κατανόηση.
2. Η κατάκτηση του *πάνω σε* προηγείται της κατάκτησης του *πάνω από* όσον αφορά την κατανόηση.
3. Τα παιδιά της ηλικιακής ομάδας 6 ετών με 6,5 ετών παρουσιάζουν καλύτερη απόδοση στο *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) αντί του *σε* με την ερμηνεία αυτού που περικλείεται (*μέσα*).
4. Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας (6 ετών με 6,5 ετών) προτιμούν το *σε* με την έννοια αυτού που περικλείεται (*μέσα*) αντί του *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) σε αμφίσημα περιβάλλοντα.
5. Υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία στην κατανόηση του *πάνω σε* σε σχέση με το *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*).
6. Η κατανόηση της πρωτοτυπικής έννοιας των προθέσεων *σε* και *από*, δηλαδή την ερμηνεία του *σε* ως κατεύθυνση και του *από* ως πηγή/προέλευση, δείχνει να έχει ολοκληρωθεί.

ABSTRACT

This research presents the results of a series of experiments on the acquisition of locative preposition in Greek. The idea has derived from the researches of Alexaki et al (2007) and Terzi, Tsakali & Zafeiri (2015). The issues we are addressing are:

- I. If acquisition of the prepositions “*pano se*” (on) and “*pano apo*” (above) is completed at the ages of 6 to 6,05.
- II. The order of acquisition of the above –mentioned prepositions at the age of 6 to 6,05.
- III. Whether children of this age group prefer the interpretation of contact or that of enclosure, when the meaning of the preposition “*se*” is ambiguous.
- IV. If children at the age of 6 to 6,05 understand the directional meaning of the prepositions “*se*” and “*apo*”, namely direction towards and origin from respectively.

Our sample consisted of 20 children with typical language development, ranging from 6 to 6,05. Initially, general cognitive and language tests were given to the participants. The tests were administered in the following order: firstly Raven’s (Raven, 1998) > 80, secondly DVIQ morphosyntactical test (Stavraki & Tsimpli, 2000) and thirdly The Expressive Vocabulary test.

Assessment of locative prepositions via a series of picture tasks:

1. Comprehensions of prepositions: “*mesa se*” (inside), “*ekso apo*” (outside), “*brosta apo*” (in front of), “*piso apo*” (behind), “*se*” (on), “*se*” (inside), “*pano se*” (on) and “*pano apo*” (above).
2. Comprehension of prepositions of direction “*se*” (to) and “*apo*” (from).
3. Production of prepositions of position: “*mesa se*” (inside), “*ekso apo*” (outside), “*brosta apo*” (in front of), “*piso apo*” (behind), “*se*” (on), “*se*” (inside), “*pano se*” (on) and “*pano apo*” (above).

The following conclusions have been drawn:

1. At the age of 6 to 6,05, the acquisition of the preposition of position “*pano se*” (on) has been completed, full comprehension of the preposition “*pano apo*” (above) has not been achieved yet.
2. Therefore, with regard to the order of understanding, “*pano se*” (on) precedes “*pano apo*” (above).
3. Children of this age group perform better with the meaning of “on” than with the meaning of “in”.
4. Children of this age group prefer the meaning of “*se*” as “in” than as “on” in ambiguous contexts.
5. There is greater difficulty in the comprehension of “*pano se*” (on) in comparison to simple “*se*” with the meaning of contact (on).
6. The comprehension of the original meaning of the prepositions “*se*” and “*apo*”, that is “*se*” denoting directions towards and “*apo*” denoting origin from, seems to have been completed..

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	5
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	7
1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	9
1.1. Οι τοπικές προθέσεις στην Ελληνική γλώσσα.	9
1.1.1 Σύνθετη τοπική προθετική δομή.....	12
1.1.2 Απλή τοπική προθετική δομή	14
1.1.3 Τοπικές δομές χωρίς μικρή πρόθεση.....	14
1.1.4 Τοπικό στοιχείο χωρίς συμπλήρωμα	14
1.2. Η κατάκτηση των τοπικών προθέσεων της Ελληνικής.....	15
1.2.1 Η μελέτη των Terzi & Tsakali (2009).....	15
1.2.2 Η μελέτη των Terzi, Tsakali & Zafeiri (2015)	18
1.2.3 Κριτική στις παραπάνω έρευνες	20
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	22
2.1. Υποθέσεις εργασίας	22
2.2. Σχεδιασμός του πειράματος	22
2.2.1. Κατανόηση προθέσεων πάνω από, πάνω σε και μέσα σε.	23
2.2.2. Παραγωγή προθέσεων πάνω σε, πάνω από, μέσα σε, κάτω από, μπροστά από, δίπλα σε, έξω από.	26
3. Αποτελέσματα	28
3.1. Γενικές γνωστικές και γλωσσικές δοκιμασίες.....	28
3.2. Δοκιμασίες κατανόησης τοπικών προθέσεων.....	31
3.2.1. Κατανόηση προθέσεων πάνω από και πάνω σε.....	31
3.2.2. Κατανόηση των τοπικών προθέσεων.....	36
3.2.2. Κατανόηση προθέσεων κατεύθυνσης	44
4. Συζήτηση αποτελεσμάτων	56
4.1. Κατανόηση των τοπικών προθέσεων πάνω σε και πάνω από	56
4.2. Κατανόηση των προθέσεων πάνω σε και σε με την ερμηνεία του πάνω σε.	57
4.3. Κατανόηση της πρόθεσης σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) και αυτού που περικλείεται (μέσα), σε αμφίσημες και μη προτάσεις.....	57
4.3.1. Προτάσεις χωρίς αμφίσημη έννοια	58
4.3.2. Προτάσεις με αμφίσημη έννοια.....	58

4.4. Κατανόηση της πρωτοτυπικής έννοιας των προθέσεων σε και από, δηλαδή του σε ως προορισμό και του από ως αφετηρία.....	59
5. Συμπεράσματα	62
5.1. Έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση της τοπικής πρόθεσης πάνω σε ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση του πάνω από στις ηλικίες 6 με 6,05.....	62
5.2. Η κατάκτηση του πάνω σε προηγείται της κατάκτησης του πάνω από στις όσον αφορά την κατανόηση.....	62
5.3. Τα παιδιά της ηλικιακής ομάδας 6 ετών με 6,5 ετών παρουσιάζουν καλύτερη απόδοση στο σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) αντί στο σε με την ερμηνεία αυτού που περικλείεται (μέσα σε) σε μη αμφίσημα περιβάλλοντα.....	63
5.4. Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας (6 ετών με 6,05 ετών) προτιμούν το σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα) αντί του σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) σε αμφίσημα περιβάλλοντα.	63
5.5. Υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία στην κατανόηση του πάνω σε σε σχέση με το σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε).	64
5.6. Η κατανόηση της πρωτοτυπικής έννοιας των προθέσεων σε και από, δηλαδή την ερμηνεία του σε ως κατεύθυνση και του από ως πηγή/προέλευση, δείχνει να έχει ολοκληρωθεί.	64
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	67

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1. Οι τοπικές προθέσεις στην Ελληνική γλώσσα.

Με τον όρο πρόθεση αναφερόμαστε σε άκλιτες, δηλαδή, μορφολογικά αμετάβλητες λέξεις, οι οποίες εισάγουν ονοματικές φράσεις (ουσιαστικά, αντωνυμίες) σχηματίζοντας με αυτές προθετικές φράσεις (εμπρόθετοι προσδιορισμοί) οι οποίες συνήθως αποσαφηνίζουν την σχέση που συνδέει τη δραστηριότητα του ρήματος με τις οντότητες που μετέχουν σε αυτή.

(1) α. Έφτασε από μακριά.

β. Βγήκε έξω από το σπίτι.

γ. Ήρθε με τον Νίκο.

Οι τοπικές προθέσεις εκφράζουν τον προσανατολισμό μας στον χώρο. Για να προσανατολιστούμε όμως, χρειαζόμαστε ένα σημείο αναφοράς. Αυτό το σημείο αναφοράς μπορεί να είναι: 2α) πρόσωπα, 2β) κάποιο αντικείμενο, 2γ) κάποια τοποθεσία.

(2) α. Κάθισε κοντά σε μένα .

β. Είναι κοντά στο τραπέζι.

γ. Είναι κοντά στη Θεσσαλονίκη.

Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να εκφράσουμε:

1. Την κίνηση και την θέση μέσα ή κοντά σε κάτι, (3α και β).
2. Την κατεύθυνση ή τον προορισμό, (3γ)
3. Την προέλευση, (3δ)
4. Την διέλευση μέσα από ή έξω από κάτι. (3ε)

- (3) α. Χόρευε στο σαλόνι.
β. Έκατσε δίπλα στη Μαρία.
γ. Ταξιδεύει προς την Πάτρα.
δ. Έρχεται από την Κρήτη.
ε. Πέρασε μέσα από τον φράχτη της αυλής.

Οι τοπικές προθέσεις στην Ελληνική γλώσσα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες , στις απλές και στις σύνθετες (Theorphanopoulou -Kontou, 2000). Στις σύνθετες προθέσεις παρατηρούμε ότι το πρώτο συνθετικό αποτελείται από επιρρηματικούς προσδιορισμούς , οι οποίοι εκφράζουν τόπο, ενώ το δεύτερο συνθετικό αποτελείται από τις προθέσεις *σε* ή *από*.

- (4) α. Το σπίτι είναι ανάμεσα σε δυο μαγαζιά.
β. *Το σπίτι είναι ανάμεσα δυο μαγαζιά¹
γ. Το σπίτι είναι ανάμεσα τους.

Σε ορισμένες περιπτώσεις η χρήση των μικρών προθέσεων δεν προσθέτει καμία επιπλέον πληροφορία στην προθετική φράση. Για αυτό και στις δύο παρακάτω προτάσεις, δεν υπάρχει διαφορά αν η πρόθεση είναι *σε* ή *από*.

- (5) α. Το σπίτι είναι δίπλα στο εργοστάσιο.
β. Το σπίτι είναι δίπλα από το εργοστάσιο.

Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι σε περιπτώσεις όπως οι παραπάνω, οι προθέσεις *σε* και *από* έχουν καθαρά συντακτικό ρόλο.

¹ Η πρόταση (4β) χαρακτηρίζεται ως αντιγραμματική. Αντιγραμματικές είναι οι προτάσεις στις οποίες παραβιάζονται οι συμβάσεις συντακτικής υφής και τις συμβολίζουμε με αστερίσκο.

Αντίθετα, στην περίπτωση των τοπικών προθέσεων *πάνω* και *μέσα* η χρήση των μικρών προθέσεων παίζει καθοριστικό ρόλο στη σημασία της τοπικής πρόθεσης. Έτσι, όταν το *πάνω*, με το οποίο θα ασχοληθούμε στη συνέχεια, συντάσσεται με την πρόθεση *σε* δηλώνει ότι τα δύο αντικείμενα, το αντικείμενο του οποίου θέλουμε να προσδιορίσουμε την θέση (εντοπισμένο αντικείμενο) και το αντικείμενο το οποίο έχουμε ως σημείο αναφοράς, βρίσκονται σε επαφή. Δηλαδή, στην παρακάτω πρόταση (6α) το εντοπισμένο αντικείμενο (η μπάλα) ακουμπάει στο σημείο αναφοράς (τον κλόουν).

(6) Η μπάλα βρίσκεται πάνω στον κλόουν.

Από την άλλη πλευρά, όταν το *πάνω* συντάσσεται με την πρόθεση *από* δηλώνει ότι υπάρχει απόσταση από το εντοπισμένο αντικείμενο και το σημείο αναφοράς. Στην πρόταση (7α) το εντοπισμένο αντικείμενο (το πουλί) δεν ακουμπάει το δέντρο αλλά βρίσκεται σε κατακόρυφη ευθεία με απόσταση από αυτό.

(7) Το πουλάκι είναι πάνω από το δέντρο.

Η άλλη κατηγορία τοπικών προθέσεων περιλαμβάνει προθέσεις που δεν είναι σύνθετες, δηλαδή προθέσεις όπως, *από*(8α) και *σε*(8β) μόνες τους, ή *προς*(8γ).

(8) α. Έρχεται από την Κρήτη.

β. Ήρθε στα γενέθλια.

γ. Κατευθύνθηκε προς την πόρτα.

Από όλες τις προθέσεις, οι τοπικές συγκεκριμένα έχουν απασχολήσει τη γλωσσολογική θεωρία εκτενώς, ειδικά όσον αφορά την κατηγοριοποίησή τους ως προς τη διάσταση *λειτουργικές* ή *λεξικές κατηγορίες*. Ότι η θέση και οι ιδιότητές τους δεν είναι απλές φανερώνονται από το γεγονός ότι υπάρχουν

αρκετές , και αποκλίνουσες απόψεις που επιδιώκουν να τις κατηγοριοποιήσουν. Σύμφωνα με μερικούς γλωσσολόγους, οι προθέσεις θεωρούνται λεξικά στοιχεία (Svenonius 2004, Den Dikken 2006), άλλοι τις χαρακτηρίζουν λειτουργικά (Grimshaw 1991, Baker 2003, Botwinik-Rotem 2004) και τελικά υπάρχουν θεωρίες σύμφωνα με τις οποίες οι προθέσεις είναι κατά κάποιον τρόπο, κάτι ενδιάμεσο, δηλαδή ημι-λεξικές κατηγορίες (Van Riemsdijk 1990,1998). Στο πνεύμα των τελευταίων απόψεων, η Littlefield (2006) μελέτησε τις Αγγλικές προθέσεις τις οποίες και ταξινομεί σύμφωνα με το συνδυασμό των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων τους (+/- λειτουργική), (+/- λεξική). Υποστηρίζει ότι η κατάκτησή τους από τα παιδιά προχωρά από το (9α) έως το (9δ), δηλαδή, από την «πιο» λεξική στην «ελάχιστα» λεξική.

(9α) Επιρρήματα: put down the plate.

(+λεξική, -λειτουργική)

(9β) Μόρια: he ate it up.

(-λεξική,-λειτουργική)

(9γ) Ημι-λεξιλογικές Προθέσεις: run to the store.

(+λεξική, +λειτουργική)

(9δ) Λειτουργικές Προθέσεις: translation of the book.

(-λεξική,+λειτουργική)

Σύμφωνα με τις Alexaki et al (2007) και Terzi & Tsakali (2009), οι τοπικές προθέσεις στην Ελληνική απαντώνται στις παρακάτω συντακτικές δομές:

1.1.1 Σύνθετη τοπική προθετική δομή.

Σε αυτές τις δομές, όπως προαναφέραμε, το πρώτο μέρος είναι μια έκφραση της θέσης και το δεύτερο είναι μια από τις δύο μικρές προθέσεις σε και από.

Παρακάτω παραθέτουμε έναν πλήρη κατάλογο των σύνθετων τοπικών

προθέσεων χωρισμένων σε ομάδες ανάλογα με την μικρή πρόθεση που μπορεί να ακολουθήσει το λεξικό μέρος και εάν η τελευταία μπορεί (ή δεν μπορεί) να συμβάλει στην ερμηνεία της όλης προθετικής φράσης (Alexaki et al., 2007), (Terzi & Tsakali, 2009).

- (10) α. Έξω **από**
Κάτω **από**
Πίσω **από**
Μακριά **από**
- β. Κοντά **σε**
- γ. Μπροστά **σε/από**
Δίπλα **σε/από**
Ανάμεσα **σε/από**
- δ. Επάνω **σε/από**
Μέσα **σε/από**

Το πρώτο επιρρηματικό μέρος στην ομάδα (10α) μπορεί να ακολουθείται μόνο από το **από**, στην ομάδα (10β) μόνο από το **σε**, στην ομάδα (10γ) είτε από το **σε** είτε από το **από**, χωρίς εμφανή διαφοροποίηση στην έννοια ανάλογα με την μικρή πρόθεση που χρησιμοποιείται και, τελικά, στην ομάδα (10δ) για την οποία προκύπτει διαφορετική σημασία ανάλογα με το αν χρησιμοποιείται το **σε** ή το **από**.

1.1.2 Απλή τοπική προθετική δομή

Οι μικρές προθέσεις *σε* και *από* μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν από μόνες τους για να εκφράσουν τον τοπικό προσδιορισμό². Πιο συγκεκριμένα, το *σε* εκφράζει θέση ή στόχο (11β) ενώ το *από* εκφράζει προέλευση (11γ).

- (11) α. Η λάμπα είναι στο ντουλάπι.
β. Η Μαρία πηγαίνει στην Αθήνα.
γ. Έρχομαι από το γυμναστήριο.

1.1.3 Τοπικές δομές χωρίς μικρή πρόθεση

Το λεξικό μέρος των σύνθετων προθέσεων μπορεί να ακολουθηθεί από τα συμπληρώματά του χωρίς τη μεσολάβηση μιας μικρής πρόθεσης, εφ' όσον το συμπλήρωμα που εκφράζεται είναι κλητική αντωνυμία.

- (12) α. Μπροστά του.
β. Επάνω του.

1.1.4 Τοπικό στοιχείο χωρίς συμπλήρωμα

Τα λεξικά (επιρρηματικά) μέρη των σύνθετων προθέσεων μπορούν επίσης να εκφραστούν χωρίς συμπλήρωμα. Η έννοια τους είναι παρόμοια, αλλά όχι πάντα ίδια με την έννοια που έχουν όταν είναι σύνθετες προθέσεις. Στο παράδειγμα (16β) φαίνεται η τελευταία περίπτωση στην οποία δεν υπάρχει ένα σημείο αναφοράς για την πρόθεση.

- (13) α. Ο Κώστας κάθεται πίσω.
β. Ο Γιώργος μένει επάνω/κάτω.

² Οι Alexaki et al (2007), σε εργασία τους έδειξαν, με πειραματικούς τρόπους, ότι τα παιδιά αρχίζουν την κατάκτηση των *σε* και *από*, μόνο ως προθέσεις, νωρίτερα από την ηλικία των 3 ετών, όπως θα ήταν αναμενόμενο εφόσον είναι πράγματι ημι-λεξικές.

Όσον αφορά την κατάκτηση των προθέσεων, η Bowerman υποστήριξε ότι και οι γλωσσικοί παράγοντες επιδρούν στη σειρά κατάκτησης τους ενώ οι Johnshon et Slobin(2007) στηρίχθηκαν στην θεωρία του Piaget, σύμφωνα με την οποία οι χωρικές έννοιες κατακτώνται από τα παιδιά με συγκεκριμένη σειρά στην οποία η έννοια επαφή (on) βρίσκεται στην πρώτη θέση. Με βάση τη συγκεκριμένη θεωρία, υποστήριξαν ότι οι προθέσεις που αντιπροσωπεύουν τις χωρικές έννοιες κατακτώνται με την ίδια σειρά σε όλες τις γλώσσες. Συγκεκριμένα, η σειρά κατάκτησης των προθέσεων είναι η εξής:

α. in, on, under, β. Next to, beside, between, γ. in front of, behind

1.2. Η κατάκτηση των τοπικών προθέσεων της Ελληνικής.

Το άρθρο των Alexaki et al. (2008) αποτελεί μια αρκετά λεπτομερή μελέτη της διαδικασίας κατάκτησης των σύνθετων τοπικών προθέσεων της Ελληνικής. Σε γενικές γραμμές, βρέθηκε ότι τα παιδιά αρχικά χρησιμοποιούν το *σε* και το *από* νωρίτερα από την ηλικία των 3 ετών. Η πρώτη «μικρή πρόθεση» φαίνεται να είναι το *από* ενώ μόνο μετά τη συμπλήρωση του 3^{ου} έτους τα παιδιά χρησιμοποιούν το λεξικό μέρος των σύνθετων προθέσεων παραγωγικά.

1.2.1 Η μελέτη των Terzi & Tsakali (2009)

Στη συνέχεια, η μελέτη των Terzi & Tsakali (2009) δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στη συμπεριφορά που καταδεικνύουν τα παιδιά ως προς τις προθέσεις *επάνω σε* και *επάνω από σε* σύγκριση με τις υπόλοιπες τοπικές προθέσεις. Αναλύοντας εκ νέου τα δεδομένα των τριών μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων των Alexaki et al. (2007), παρατηρούν ότι οι παραπάνω δύο σύνθετες τοπικές προθέσεις, όχι μόνο κατακτώνται αργότερα από τις υπόλοιπες, αλλά εμφανίζουν μη αναμενόμενη συμπεριφορά. Για τις εν λόγω έρευνες χρησιμοποιήθηκε δείγμα παιδιών ηλικίας από 2,00 έως 5,11. Οι τρεις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες ήταν:

A) 4,07-4,11 ετών

B) 5,00-5,06 ετών

Γ) 5,07-5,11 ετών

Κάθε ηλικιακή ομάδα αποτελείτο από 9 παιδιά. Όλες οι τοπικές εκφράσεις εξετάστηκαν μια φορά για κάθε παιδί. Ο πρώτος στόχος ήταν ο έλεγχος της κατανόησης του λεξικού μέρους των σύνθετων προθέσεων (τοπικά επιρρήματα), όταν αυτές ακολουθούνται από συμπληρώματα, δηλαδή όταν δεν έχουν αντικείμενο. Το κάθε παιδί εξεταζόταν, μέσω επαλήθευσης εικόνων, στην κατανόηση των εξής τοπικών επιρρημάτων:

Πάνω, δίπλα, μακριά, μπροστά, μέσα, κάτω, κοντά, πίσω και έξω.

Εξετάστηκε επίσης η κατανόηση των προηγούμενων λεξικών δομών όταν αυτές ακολουθούνται από τις μικρές προθέσεις *σε* και *από*, δηλαδή εξετάστηκε η κατανόηση των σύνθετων προθέσεων:

Πάνω σε, πάνω από, δίπλα σε/από, μακριά από, μπροστά σε/ από, μέσα σε, μέσα από, κάτω από, κοντά σε, πίσω από, έξω από και ανάμεσα σε/από.

Ο έλεγχος της κατανόησης των τελευταίων πραγματοποιήθηκε μέσω της διαδικασίας επιλογής εικόνων. Στα παιδιά παρουσιάστηκε ένα σύνολο τριών εικόνων, της εικόνας στόχου και δύο άλλων που περιέχουν το αντίθετο τοπικό, από τις οποίες καλούνται να επιλέξουν αυτήν την οποία τους ζητήθηκε.

Όπως ήδη είπαμε η μελέτων των Tsakali & Terzi (2009) επικεντρώθηκε στις τρεις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Όσον αφορά την κατανόηση των σύνθετων τοπικών προθέσεων παρατήρησαν συγκεκριμένα ότι τα παιδιά ηλικίας 4,07 έως 5,11 είχαν σοβαρή δυσκολία να κατανοήσουν το *πάνω σε* το οποίο ερμηνεύουν ως *πάνω από* ακόμη και στα στάδια όπου το επιρρηματικό μέρος των τοπικών προθέσεων έχει πιθανώς αποκτηθεί, εάν κρίνουμε από τα ελάχιστα λάθη.

Οι Terzi & Tsakali (2009) επισημαίνουν: «Δεν μπορεί κάποιος εύκολα να πει ότι τα παιδιά των πειραμάτων μας δεν έχουν αντιληφθεί την έννοια του λεξικού μέρους των σύνθετων προθέσεων, δηλαδή, την έννοια του επάνω», στηριζόμενες στα αποτελέσματα της έρευνας του επάνω όταν χρησιμοποιείται ως επίρρημα.

Το γενικό συμπέρασμα το οποίο προέκυψε από την έρευνα των Terzi & Tsakali (2009) είναι το εξής:

Στην Ελληνική, η πρόθεση πάνω από κατανοείται νωρίτερα από την πρόθεση πάνω σε.

Όπως προαναφέρθηκε, τα παιδιά δεν δυσκολεύονται στην κατανόηση της χωρικής έννοιας επάνω, επομένως, η δυσκολία τους στα ελληνικά έγκειται στην κατανόηση των ιδιοτήτων των μικρών προθέσεων σε και από. Επίσης, προαναφέρθηκε ότι το παιδί, κατά τη διαδικασία της κατανόησης, θεωρεί τη λειτουργία του σε σημασιολογικά ίδια με αυτή του από. Τα παραπάνω μπορούν να εξηγήσουν, σύμφωνα με τις Terzi & Tsakali, το γεγονός ότι το πάνω από κατανοείται νωρίτερα από το πάνω σε. Το φαινόμενο αυτό προκαλεί έκπληξη, δεδομένου ότι η βιβλιογραφία θεωρεί ότι ο κατακόρυφος άξονας με επαφή (on σε γλώσσες όπως η Αγγλική) είναι μια από τις πρώτες χωρικές έννοιες που κατακτάται, με τον κατακόρυφο άξονα χωρίς επαφή (over, above στην Αγγλική) να ακολουθεί αρκετά πιο αργά.

Συμπερασματικά, οι Terzi & Tsakali (2009) καταλήγουν ότι:

Η ασυμμετρία που παρατηρείται ανάμεσα στην κατανόηση και την παραγωγή των τοπικών προθέσεων πάνω σε και πάνω από αναδεικνύεται ότι στη διαδικασία της σειράς κατάκτησης χωρικών εννοιών πιθανώς να συμβάλλει και ο τρόπος που συμμετέχουν λεξικοί όροι στη δομή της προθετικής φράσης στις διάφορες γλώσσες. Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και γλώσσες με σχετικά συγγενείς,

όπως η Ελληνική και η Αγγλική, η σειρά κατάκτησης των τοπικών όρων μπορεί να διαφέρει αν οι όροι με τους οποίους εκφράζονται οι τοπικές έννοιες έχουν διαφορετική συντακτική δομή.

1.2.2 Η μελέτη των Terzi, Tsakali & Zafeiri (2015)

Στη συνέχεια, η μελέτη των Terzi, Tsakali & Zafeiri (2015), εξετάζει τη σειρά κατάκτησης των τοπικών προθέσεων στην Ελληνική γλώσσα καθώς και τις διαφορές στην κατάκτηση των τοπικών προθέσεων οι οποίες μοιάζουν μορφοσυντακτικά αλλά έχουν διαφορετικό νόημα. Οι προθέσεις, οι οποίες εξετάστηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα ήταν οι εξής: το *πάνω σε*, το *πάνω από*, το *σε* με την ερμηνεία του *πάνω*, το *σε* με την ερμηνεία του *μέσα* και το *σε* με την ερμηνεία του *προς*.

Για την εν λόγω έρευνα χρησιμοποιήθηκε δείγμα 20 παιδιών με μητρική γλώσσα την ελληνική. Το δείγμα των ηλικιακών ομάδων, το οποίο έχει αναλυθεί μέχρι στιγμής, είναι ως εξής:

Ηλικιακό γκρουπ	Ηλικίες	Σύνολο
1	4;0 – 4;5	11
2	4;6 – 4;11	15
3	5;0 – 5;5	15
4	5;6 – 5;11	15
5	6;0 – 6;5	12

Η δοκιμασία κατανόησης των τοπικών προθέσεων ήταν πάλι δοκιμασία επιλογής εικόνας. Χορηγήθηκαν στους συμμετέχοντες ένα σύνολο 3 εικόνων

για κάθε πρόταση και έπρεπε να επιλέξουν την εικόνα που αντιστοιχούσε στην πρόταση την οποία άκουσαν. Κάθε πρόθεση στόχος παρουσιαζόταν σε 6 προτάσεις (συνθήκες) με τυχαία σειρά.

Για να υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων σε άλλες γλώσσες και σε άτυπους πληθυσμούς, πριν το τεστ προηγήθηκε έλεγχος γνωστικών και γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών που συμμετείχαν. Έτσι, εκτελέστηκαν οι δοκιμασίες με την ακόλουθη σειρά δοκιμασιών: το RAVENS (Raven, 1998) >80, το DVIQ (δοκιμασία μορφοσύνταξης) (Stavrakaki & Tsimpli, 2000) και η Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου (Vogindroukas et al., 2009).

Με βάση τα αποτελέσματα, που προέκυψαν από την έρευνα αυτή, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η σειρά κατάκτησης των τοπικών προθέσεων σε άλλες γλώσσες επιβεβαιώνεται και στην Ελληνική. Υπάρχει μια εξαίρεση όμως το *πάνω σε*, ακολουθεί την κατάκτηση του *μέσα* και του *κάτω*. Οι προθέσεις συγκράτησης και σύγκλεισης (*μέσα* και *κάτω*) δεν παρουσίασαν σημαντικό αριθμό λαθών, ενώ το *μπροστά* και το *πίσω* ακολούθησαν στη σειρά κατάκτησης.

Λαμβάνοντας υπόψη την άποψη των Johnston & Slobin (1979), ότι η μορφολογική αδιαφάνεια είναι ένας από τους γλωσσολογικούς παράγοντες που ευθύνεται για την καθυστέρηση της κατάκτησης του *πάνω σε* στα Ελληνικά, καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις ότι οι μορφολογικές δομές επηρεάζουν τη σειρά κατάκτησης των προθέσεων.

Συγκεκριμένα, προτείνουν ότι ο παράγοντας που καθυστερεί την κατάκτηση του *πάνω σε* είναι ότι το πρώτο μέρος (*πάνω*) είναι ίδιο με αυτό του *πάνω από*. Με άλλα λόγια, αν οι δύο προθέσεις χρησιμοποιούσαν διαφορετική λέξη στις δύο

γλώσσες, η σειρά κατάκτησης δεν θα διέφερε και το *επάνω σε* θα το κατακτούσαν πιο νωρίς. Φαίνεται, λοιπόν, ότι επιβεβαιώνεται ο ισχυρισμός της Bowerman ότι ο τρόπος που μια γλώσσα εκφράζει μια τοπική έννοια μπορεί να επηρεάζει τη σειρά κατάκτησής της.

1.2.3 Κριτική στις παραπάνω έρευνες .

Η έρευνα και κατ' επέκταση τα συμπεράσματα των Terzi & Tsakali (2009) μας γεννά ερωτήματα και προβληματισμούς καθώς αναφέρουν ότι το *πάνω από* κατακτάται νωρίτερα από το *πάνω σε*. Όμως αυτή η έρευνα εξέτασε ένα πολύ μικρό δείγμα δεδομένων καθότι μελετήθηκαν συνολικά 9 παιδιά στην κάθε ηλικιακή ομάδα , δίνοντας στο κάθε παιδί μόνο μία περίπτωση από την κάθε πρόθεση.

Έτσι, σειρά είχε μία δεύτερη έρευνα των Terzi & Tsakali & Zafeiri (2014), η οποία εξέτασε μεγαλύτερο αριθμό δείγματος, καθώς επίσης εισήγαγε επιπλέον δύο ηλικιακές ομάδες σε αυτές, που προϋπήρχαν. Στην έρευνα το 2014 λοιπόν επιβεβαιώνεται ότι η τοπική πρόθεση *πάνω σε* κατακτάται νωρίτερα από την τοπική πρόθεση *πάνω από*. Υπάρχει, όμως, ένα ερώτημα, το οποίο δεν έχει απαντηθεί από τις ήδη υπάρχουσες έρευνες. Αυτό είναι ο προσδιορισμός της ηλικίας κατάκτησης των προθέσεων *πάνω σε και πάνω από*. Επιπλέον, θεωρήθηκε ότι ήταν σημαντικό να ερευνηθεί και η κατάκτηση της πρόθεσης *σε (με επαφή)* σε σχέση με την σύνθετη πρόθεση *πάνω σε*, δηλαδή, ποια πρόθεση από τις δύο κατακτάται πρώτη). Επίσης, όταν υπάρχει αμφισημία ποια πρόθεση προτιμάται : το *σε (πάνω :με επαφή)*(14α) ή το *σε (μέσα: αυτού που περικλείεται)*(14β). Τέλος, θεωρήθηκε εξίσου σημαντικό να ερευνηθεί αν τα υποκείμενα κατανοούν την πρωτοτυπική έννοια των προθέσεων *σε με την έννοια της κατεύθυνσης/προορισμού και από με την έννοια της αφετηρίας/προέλευσης*.

- (14) α) Το ρολόι είναι *(πάνω)* στο τραπέζι.
β) Το πουλί είναι *(μέσα)* στο κλουβί.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1. Υποθέσεις εργασίας

Οι στόχοι της έρευνάς μας ήταν να εντοπίσουμε τα εξής:

α) Αν ολοκληρώνεται η κατάκτηση των τοπικών προθέσεων *πάνω σε* και *πάνω από* στις ηλικίες 6 με 6,05.

β) Η σειρά κατάκτησης των παραπάνω προθέσεων στις ηλικίες 6 με 6,05.

γ) Όταν η πρόθεση *σε* έχει αμφίσημη έννοια, τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας ποια έννοια προτιμούν, αυτή της επαφής ή αυτή του τόπου.

δ) Αν τα παιδιά ηλικίας 6 με 6,05 κατανοούν την πρωτοτυπική έννοια των προθέσεων *σε* και *από*, δηλαδή την ερμηνεία του *σε* ως κατεύθυνση και του *από* ως πηγή/ προέλευση.

2.2. Σχεδιασμός του πειράματος

Πριν να αναλύσουμε το σχεδιασμό της έρευνας πρέπει να αναφερθούμε στις γενικές δοκιμασίες οι οποίες χορηγήθηκαν στα παιδιά για την πραγματοποίηση της έρευνας.

Πρώτα από όλα, χορηγήθηκε στα παιδιά η δοκιμασία του Raven's (Raven, 1998), μια δοκιμασία αξιολόγησης μη λεκτικής νοημοσύνης, στην οποία τα παιδιά έπρεπε να συγκεντρώσουν σκορ από 80 και πάνω ώστε να συμπεριληφθούν στο δείγμα.

Στη συνέχεια, τους χορηγήθηκε το DVIQ τεστ (Διαγνωστικό τεστ Γλωσσικής Νοημοσύνης) (Stavrakaki & Tsimpli, 2000) όπου εξετάζοταν η μορφολογία και η σύνταξη. Τέλος, τα παιδιά καλούνταν να ολοκληρώσουν την Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου (Vogindroukas et al., 2009) όπου τα παιδιά έπρεπε να κατονομάσουν πενήντα εικόνες για να μετρηθεί η γλωσσική τους ανάπτυξη.

Στη συνέχεια, χορηγήθηκαν στα παιδιά τέσσερις δοκιμασίες για να εξεταστεί η κατανόηση και η παραγωγή των τοπικών προθέσεων στις ηλικίες 6 ετών έως 6,05 ετών.

Στη συγκεκριμένη έρευνα αναλύεται μόνο η κατανόηση των τοπικών προθέσεων *πάνω σε, πάνω από, σε* ως προορισμός και *από* ως αφετηρία στις συγκεκριμένες ηλικίες. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι εξετάστηκε και η κατανόηση και παραγωγή των προθέσεων *κάτω από, μπροστά από, δίπλα σε και έξω από* αλλά δεν αναλύονται στην παρούσα έρευνα.

2.2.1. Κατανόηση προθέσεων πάνω από, πάνω σε και μέσα σε.

Οι εικόνες που χρησιμοποιήθηκαν ήταν 72 και δημιουργήθηκαν για τις ανάγκες της έρευνας "Αρχιμήδης-III" (Η μελέτη της «μη» τυπικής γλώσσας:

Γλωσσολογική θεωρία και θεραπευτική παρέμβαση, με υπεύθυνη την Α. Τερζη)

Οι εικόνες συνδυάστηκαν σε 28 τριάδες.

Για να διαπιστώσουμε την κατανόηση των προθέσεων *πάνω σε* και *πάνω από* χρησιμοποιήσαμε συνολικά 12 τριάδες εικόνων (έξι για την πρόθεση *πάνω από*, έξι για την πρόθεση *πάνω σε*). Κάθε εικόνα περιείχε την εικόνα που απεικόνιζε την πρόθεση της οποίας την κατανόηση θέλαμε να εξετάσουμε και δύο ακόμα εικόνες που απεικόνιζαν άλλες προθέσεις.

Με τέσσερις τριάδες εικόνων εξετάστηκε η κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την ερμηνεία *πάνω σε*. Η εικόνα στόχος σε αυτή την περίπτωση ήταν ίδια με την εικόνα στόχο της πρόθεσης *πάνω σε*, αλλά οι τριάδες διέφεραν. Μια από τις άλλες επιλογές ήταν η εικόνα *πάνω από* και μια εικόνα με μια από τις υπόλοιπες πρόθεσεις.

Με άλλες οχτώ τριάδες εικόνων εξετάσαμε την κατανόηση της πρόθεσης σε με την ερμηνεία του μέσα σε και το σε της κατεύθυνσης (τέσσερις τριάδες για το μέσα σε και τέσσερις τριάδες για το σε της κατεύθυνσης).

Τέλος, εξετάστηκε η κατανόηση των αμφίσημων προτάσεων. Οι αμφίσημες προτάσεις είναι οι προτάσεις όπου μπορούν να τους αποδοθούν περισσότερες από μια ερμηνείες. Στην συγκεκριμένη περίπτωση οι προτάσεις περιείχαν την πρόθεση σε και τα παιδιά είχαν την επιλογή του μέσα σε ή του πάνω σε. Μ' αυτό τον τρόπο θέλαμε να δούμε αν υπήρχε προτίμηση για μια από τις δύο ερμηνείες.

Κάθε φορά παρουσιάζαμε στο παιδί μια τριάδα εικόνων και του διαβάζαμε μια πρόταση ζητώντας του να την αντιστοιχίσει σε μια από τις τρεις εικόνες. Μόνο μια εικόνα στόχος ήταν σωστή για την κάθε τριάδα εκτός από τις αμφίσημες προτάσεις. Η εικόνα στόχος εμφανίζεται σε τυχαία θέση σε σχέση με τις άλλες δύο. Η σειρά παρουσίασης των προτάσεων ήταν επίσης τυχαία και η ίδια για κάθε παιδί. Θα παραθέσουμε ενδεικτικά στο παράρτημα μια τριάδα εικόνων για κάθε μια από τις ομάδες των προθέσεων των οποίων μελετήσαμε στην κατανόηση.

Μερικά παραδείγματα προθέσεων/προτάσεων που παρουσιάστηκαν στα παιδιά ήταν τα εξής:

(15) α. Η λάμπα είναι πάνω από το τραπέζι.

β. Το ποδήλατο είναι στο σπίτι.

γ. Το κάδρο είναι στον καναπέ.

δ. Το πουλί είναι πάνω από το δέντρο.

ε. Το αυτοκινητάκι είναι (πάνω) στο ντουλάπι..

Στην δεύτερη δοκιμασία, τα παιδιά εξετάστηκαν σε 12 προτάσεις οι οποίες περιείχαν τις προθέσεις: **από** και **σε** . Αντίστοιχα και σε αυτή την δοκιμασία μόνο μία εικόνα στόχος ήταν σωστή για την κάθε τριάδα. Έτσι το παιδί έπρεπε να διαλέξει την σωστή εικόνα ανάλογα με την εκφώνηση. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα από τις προθέσεις που εξετάστηκαν:

- (16) α. Η χελώνα πάει **από το** κουτί **στη** γλάστρα.
β. Το πουλάκι πετάει **στο** κλουβί **από το** δέντρο.
γ. Ο σκύλος έρχεται **από το** δέντρο **Ø** σπίτι.
δ. Η χελώνα πάει **Ø** σπίτι **από το** κουτί.

Παραθέτουμε αμέσως πιο κάτω μερικές από τις περιγραφές των εικόνων/ επιλογών και τον ακριβή τρόπο που εκφωνήθηκε η κάθε πρόταση που περιείχε την πρόθεση που μας ενδιέφερε.

i. Δείξε μου την εικόνα που το κάδρο είναι πάνω από τον καναπέ.

Δόθηκαν οι εξής τρεις επιλογές:

- A) Το κάδρο είναι πάνω από τον καναπέ.
B) Το κάδρο είναι κάτω από τον καναπέ.
Γ) Το κάδρο είναι πάνω στον καναπέ.

ii. Δείξε μου την εικόνα που το πουλί είναι πάνω στο δέντρο.

Δόθηκαν οι εξής τρεις επιλογές:

- A) Το πουλί είναι πάνω στο δέντρο.
B) Το πουλί είναι πάνω από το δέντρο.
Γ) Το πουλί είναι μέσα στο δέντρο.

iii. Δείξε μου την εικόνα που η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ.

Δόθηκαν οι εξής τρεις επιλογές:

A) Η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ.

B) Η χελώνα είναι μπροστά στο κουτί.

Γ) Η χελώνα τρέχει από το κουτί.

iv. Δείξε μου την εικόνα που η χελώνα πάει στη γλάστρα από το κουτί.

Δόθηκαν οι εξής τρεις επιλογές:

A) Η χελώνα πάει στη μπάλα από το κουτί.

B) Η χελώνα πάει στο κουτί από τη γλάστρα.

Γ) Η χελώνα πάει στη γλάστρα από το κουτί.

2.2.2. Παραγωγή προθέσεων πάνω σε, πάνω από, μέσα σε, κάτω από, μπροστά από, δίπλα σε, έξω από.

Στην παρούσα έρευνα δεν αναλύονται τα αποτελέσματα της παραγωγής των τοπικών προθέσεων αυτών κρίνεται όμως σκόπιμο να αναλυθεί ο τρόπος χορήγησης των δοκιμασιών αυτών.

Η δοκιμασία της παραγωγής αποτελείτο από 84 εικόνες. Στις πρώτες 42 προτάσεις υπήρχαν δυο εικόνες που χορηγούνταν στο παιδί. Στην αρχή του υποδεικνυόταν που βρίσκεται ένα αντικείμενο με βάση ένα σημείο αναφοράς και του ζητούνταν στην δεύτερη να υποδείξει λεκτικά που βρίσκεται το αντικείμενο όσον αφορά το ίδιο σημείο αναφοράς.

Παρατίθενται στη συνέχεια μερικά παραδείγματα της δοκιμασίας αυτής:

i. Εδώ η γάτα είναι **δίπλα στο** κουτί. Εδώ η γάτα είναι; (**πίσω από**)

ii. Εδώ η καρέκλα είναι *πίσω από* το τραπέζι. Εδώ η καρέκλα είναι; (*Μπροστά*)

Στις υπόλοιπες 42 εικόνες χορηγήθηκε στο παιδί μια εικόνα και του ζητήθηκε να υποδείξει που βρίσκεται κάποιο αντικείμενο σε σχέση με ένα σημείο αναφοράς.

Παρατίθενται στη συνέχεια μερικά παραδείγματα της δοκιμασίας αυτής:

- i. Που είναι η λάμπα; (*μέσα*)
- ii. Που είναι το αυτοκινητάκι; (*πάνω από*)
- iii. Που είναι το κάδρο; (*κάτω από*)
- iv. Που είναι το ποδήλατο; (*μπροστά από*)
- v. Που είναι το πουλί ; (*πάνω σε*)
- vi. Που είναι η γάτα; (*έξω = δίπλα*)

3. Αποτελέσματα

3.1. Γενικές γνωστικές και γλωσσικές δοκιμασίες

Αρχικά , χορηγήθηκαν στα παιδιά γενικές δοκιμασίες τόσο γνωστικές όσο και γλωσσικές. Παρακάτω παρατίθενται οι πίνακες και η ανάλυση των γνωστικών και γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών.

Πίνακας 1: Raven ' s

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Σκορ
1	25/36	11/36	110
2	21/36	15/36	100
3	20/36	16/36	100
4	27/36	9/36	115
5	25/36	11/36	110
6	23/36	13/36	105
7	21/36	15/36	100
8	26/36	10/36	115
9	25/36	11/36	110
10	32/36	4/36	135
11	16/36	20/36	85
12	18/36	18/36	90
13	15/36	21/36	85
14	21/36	15/36	100
15	18/36	18/36	90
16	21/36	15/36	100
17	27/36	9/36	115
18	21/36	15/36	100
19	18/36	18/36	90
20	29/36	7/36	125

Όπως προαναφέρθηκε, το ελάχιστο αποδεκτό σκορ στη συγκεκριμένη δοκιμασία ήταν το 80

Στον Πίνακα 1 φαίνεται ότι τα περισσότερα σκορ των παιδιών κυμαίνονται από το 100 έως το 115. Παρόλα αυτά υπήρχαν και πολύ χαμηλά σκορ όπως το 85 και το 90 αλλά και πολύ υψηλά όπως το 125 και 135.

Πίνακας 2: Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου (ΔΕΛ)

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Εκατοστημόρια
1	46/50	4/50	95
2	50/50	0/50	95
3	49/50	1/50	95
4	38/50	12/50	80
5	40/50	10/50	95
6	41/50	9/50	90
7	46/50	4/50	95
8	46/50	4/50	95
9	43/50	7/50	95
10	43/50	7/50	95
11	38/50	12/50	80
12	45/50	5/50	95
13	48/50	2/50	95
14	46/50	4/50	95
15	44/50	6/50	95
16	44/50	6/50	95
17	45/50	5/50	95
18	34/50	16/50	50
19	37/50	13/50	70
20	45/50	5/50	95

Στη Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου, το σκορ που σημείωνε κάθε παιδί εξαρτιόταν από τα εκατοστημόρια που συγκέντρωνε με βάση τη σωστή κατονομασία των εικόνων. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2 η βαθμολογία κυμαίνεται από 50 έως 95, με την πλειοψηφία των παιδιών να έχει συγκεντρώσει 95 εκατοστημόρια. Παρόλα αυτά υπήρχε και χαμηλή συγκέντρωση εκατοστημορίων όπως το 50 και το 70 και μεσαία συγκέντρωση όπως το 80 και το 90 εκατοστημόρια.

Αξίζει να σημειωθεί, τα δύο παιδιά του δείγματος που συγκέντρωσαν τα λιγότερα εκατοστημόρια (50 και 70) στις δοκιμασίες κατανόησης προθέσεων δεν παρουσίασαν δυσκολία.

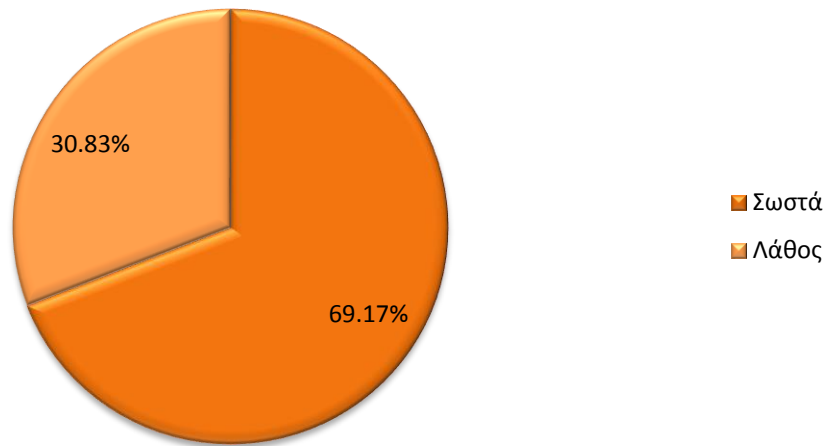
3.2. Δοκιμασίες κατανόησης τοπικών προθέσεων

3.2.1. Κατανόηση προθέσεων πάνω από και πάνω σε

Πίνακας 3: Κατανόηση πρόθεσης: Πάνω από

Παιδιά	Σωστό	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση λαθών
1	3/6	3/6	Πάνω σε
2	4/6	2/6	Πάνω σε
3	5/6	1/6	Πάνω σε
4	5/6	1/6	Πάνω σε
5	4/6	2/6	Πάνω σε
6	5/6	1/6	Πάνω σε
7	4/6	2/6	Πάνω σε
8	6/6	0/6	
9	5/6	1/6	Πάνω σε
10	6/6	0/6	
11	5/6	1/6	Πάνω σε
12	5/6	1/6	Πάνω σε
13	4/6	2/6	Πάνω σε
14	3/6	3/6	Πάνω σε
15	4/6	2/6	Πάνω σε
16	2/6	4/6	Πάνω σε
17	3/6	3/6	Πάνω σε
18	4/6	2/6	Πάνω σε
19	2/6	4/6	1 Δίπλα, 2 Πάνω σε, 1 Μπροστά
20	4/6	2/6	Πάνω σε
Σύνολο	83/120	37/120	
Ποσοστό	69,17%	30,83%	

Πάνω από

Πίνακας 4: Κατανόηση πρόθεσης *Πάνω σε*

Παιδιά	Σωστό	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση λαθών
1	4/6	2/6	Πάνω από
2	6/6	0/6	
3	6/6	0/6	
4	6/6	0/6	
5	5/6	1/6	Μπροστά
6	6/6	0/6	
7	6/6	0/6	
8	6/6	0/6	
9	6/6	0/6	
10	6/6	0/6	
11	4/6	2/6	Πάνω από
12	6/6	0/6	
13	6/6	0/6	
14	6/6	0/6	
15	5/6	1/6	Πάνω από
16	4/6	2/6	Πάνω από
17	3/6	3/6	Πάνω από
18	6/6	0/6	
19	5/6	1/6	Πάνω από
20	6/6	0/6	
Σύνολο	108/120	12/120	
Ποσοστό	90%	10%	

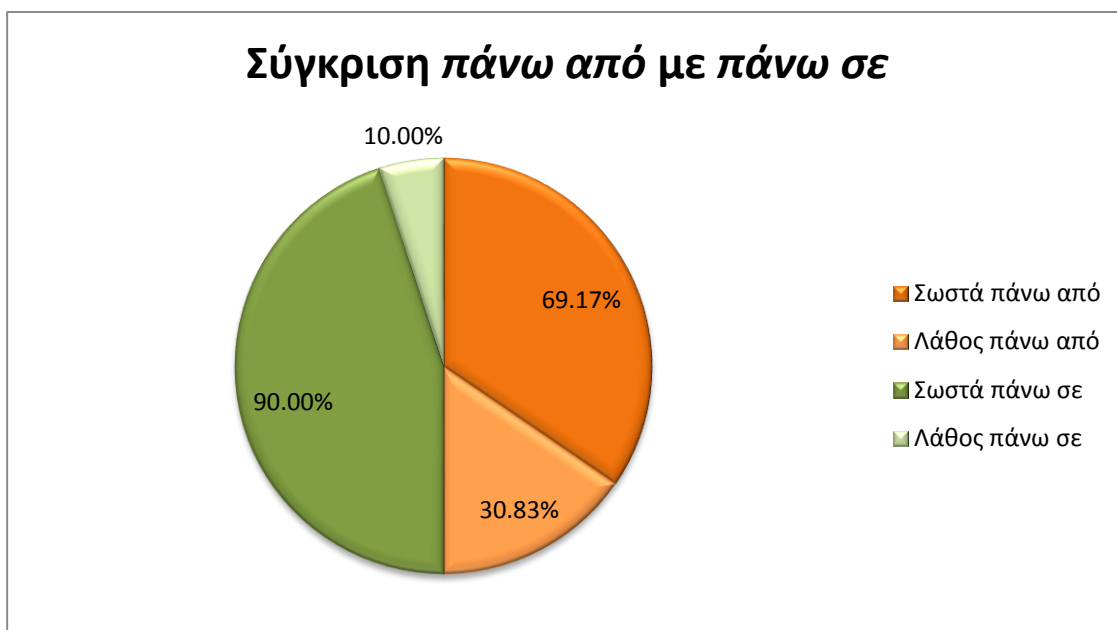

Στον Πίνακα 3 και στον Πίνακα 4 βλέπουμε την απόδοση των παιδιών στις προθέσεις *πάνω από* και *πάνω σε*. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τον αριθμό των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων για κάθε τριάδα εικόνων αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Αξίζει να σημειωθεί πως οι λανθασμένες απαντήσεις και στις δύο περιπτώσεις (*πάνω από* και *πάνω σε*) αφορούσαν την σύγχυση αυτών των δύο, δηλαδή, τα παιδιά αντί να επιλέγουν την εικόνα με την τοπική πρόθεση *πάνω από* επέλεξαν την εικόνα με την τοπική πρόθεση *πάνω σε* και αντίστροφα. Για παράδειγμα, όσον αφορά την τοπική πρόθεση *πάνω από* στη πρόταση: «Η λάμπα είναι *πάνω από* το τραπέζι» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα επέλεξαν την εικόνα όπου η λάμπα ήταν *πάνω στο* τραπέζι. Επιπλέον, όσον αφορά την τοπική πρόθεση *πάνω σε* στην πρόταση: «Η μπάλα είναι *πάνω στο* κλόουν» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα επέλεξαν την εικόνα όπου η μπάλα ήταν *πάνω από* το κλόουν.

Τέλος, δύο μόνο λανθασμένες απαντήσεις διέφεραν καθότι δεν επιλέχθηκε ούτε η εικόνα με την τοπική πρόθεση *πάνω από* ούτε η εικόνα με την τοπική πρόθεση *πάνω σε* στην εκάστοτε κατηγορία, αλλά η εικόνα με την τοπική πρόθεση *μπροστά*. Για παράδειγμα στην πρόταση «Η μπλούζα είναι *πάνω στη* βαλίτσα» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα, επιλέχθηκε η εικόνα όπου η μπλούζα ήταν *μπροστά στη* βαλίτσα.

Στην παρακάτω πίτα γίνεται μια σύγκριση όσον αφορά την κατανόηση του *πάνω από* σε σύγκριση με το *πάνω σε*. Αυτό που παρατηρείται, με βάση τα αποτελέσματα, είναι ότι τα παιδιά ηλικίας 6 έως 6,05 ετών παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία στην κατανόηση της τοπικής πρόθεσης *πάνω από* με ποσοστό λαθών 30,83% σε αντίθεση με την τοπική πρόθεση *πάνω σε* η οποία εμφανίζει ποσοστό λαθών 10%. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πρόθεση *πάνω σε* κατακτάται πριν από την πρόθεση *πάνω από*.

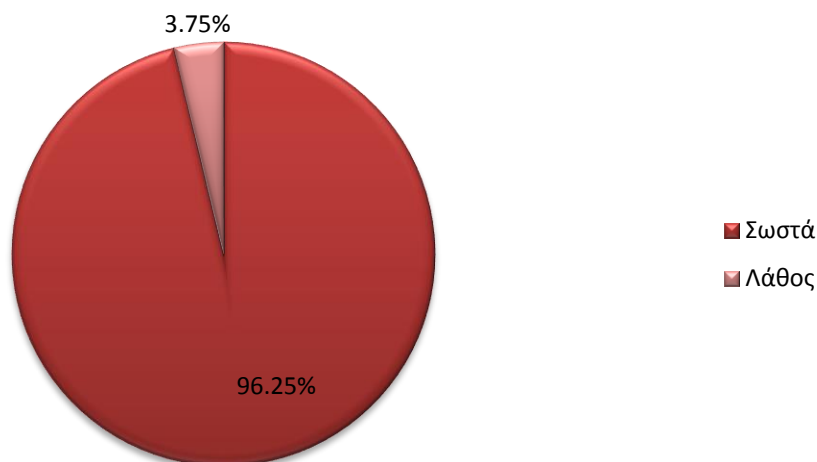

3.2.2. Κατανόηση των τοπικών προθέσεων

Πίνακας 5: Κατανόηση πρόθεσης Σε (πάνω σε)

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση λαθών
1	3/4	1/4	Δίπλα
2	4/4	0/4	
3	4/4	0/4	
4	4/4	0/4	
5	4/4	0/4	
6	4/4	0/4	
7	4/4	0/4	
8	4/4	0/4	
9	4/4	0/4	
10	4/4	0/4	
11	4/4	0/4	
12	4/4	0/4	
13	3/4	1/4	Μπροστά
14	3/4	1/4	Μπροστά
15	4/4	0/4	
16	4/4	0/4	
17	4/4	0/4	
18	4/4	0/4	
19	4/4	0/4	
20	4/0	0/4	
Σύνολο	77/80	3/80	
Ποσοστό	96,25%	3,75%	

Σε με την ερμηνεία του πάνω σε

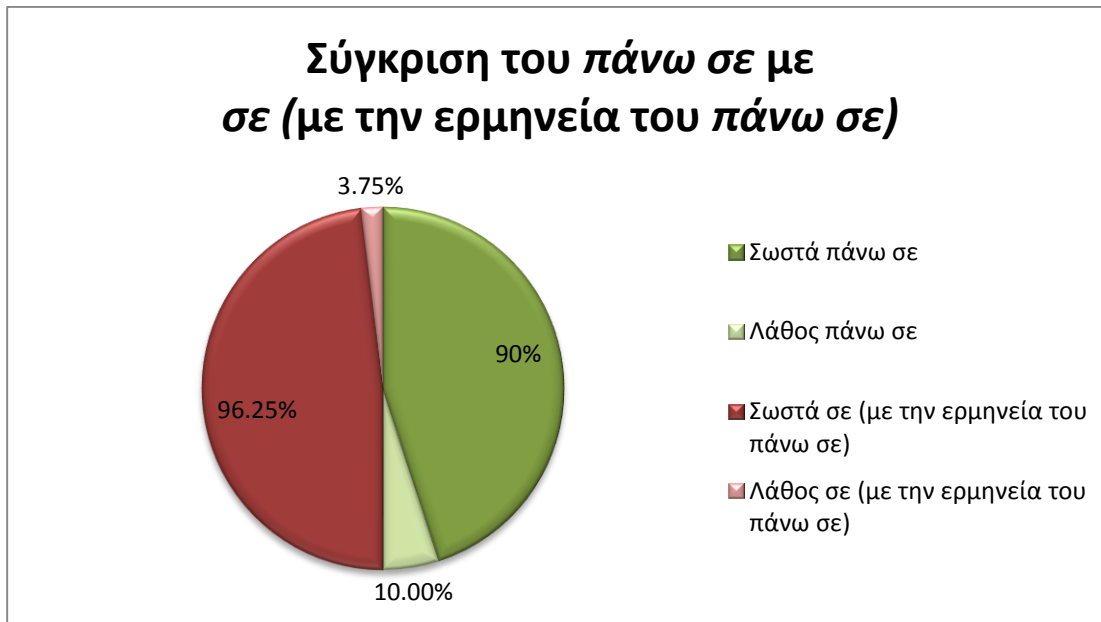

Στον Πίνακα 5 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην πρόθεση *σε με την έννοια του πάνω σε*. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Με βάση τον Πίνακα 5 προκύπτει ότι έγιναν 3 λάθη συνολικά. Συγκεκριμένα, αντί για την εικόνα όπου το *σε* δηλώνει *πάνω σε* επιλέχθηκε 2 φορές η εικόνα με την τοπική πρόθεση *μπροστά* και 1 φορά η εικόνα με την τοπική πρόθεση *δίπλα*. Για παράδειγμα, στην πρόταση: «Η πεταλούδα είναι (*πάνω*) στο λουλούδι» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα, επιλέχθηκε η εικόνα όπου η πεταλούδα ήταν *μπροστά* στο λουλούδι. Επομένως, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη δυσκολία των παιδιών, ηλικίας 6 έως 6,05 στην κατανόηση της τοπικής πρόθεσης *σε με την ερμηνεία του πάνω σε*.

Εδώ θα ήταν καλό να σημειωθεί η σύγκριση της τοπικής πρόθεσης *πάνω σε* και της τοπικής πρόθεσης *σε με την έννοια του πάνω σε* όσον αφορά την κατανόηση τους. Όπως φαίνεται από την πίτα η κατανόηση του *σε με την ερμηνεία του*

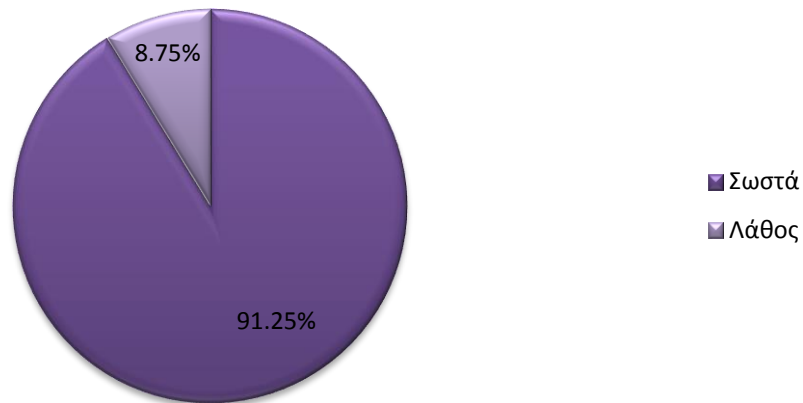
πάνω σε είναι καλύτερη από την κατανόηση του πάνω σε, με ποσοστό λαθών 3,75% και 10% αντίστοιχα.

Πίνακας 6: Κατανόηση πρόθεσης Σε (μέσα σε)

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση λαθών
1	4/4	0/4	
2	4/4	0/4	
3	4/4	0/4	
4	4/4	0/4	
5	4/4	0/4	
6	4/4	0/4	
7	4/4	0/4	
8	4/4	0/4	
9	3/4	1/4	Πίσω
10	4/4	0/4	
11	3/4	1/4	Πίσω
12	4/4	0/4	
13	2/4	2/4	Μπροστά, Δίπλα
14	3/4	1/4	Μπροστά
15	4/4	0/4	
16	4/4	0/4	
17	4/4	0/4	
18	4/4	0/4	
19	3/4	1/4	Μπροστά
20	3/4	1/4	Μπροστά
Σύνολο	73/80	7/80	
Ποσοστό	91,25%	8,75%	

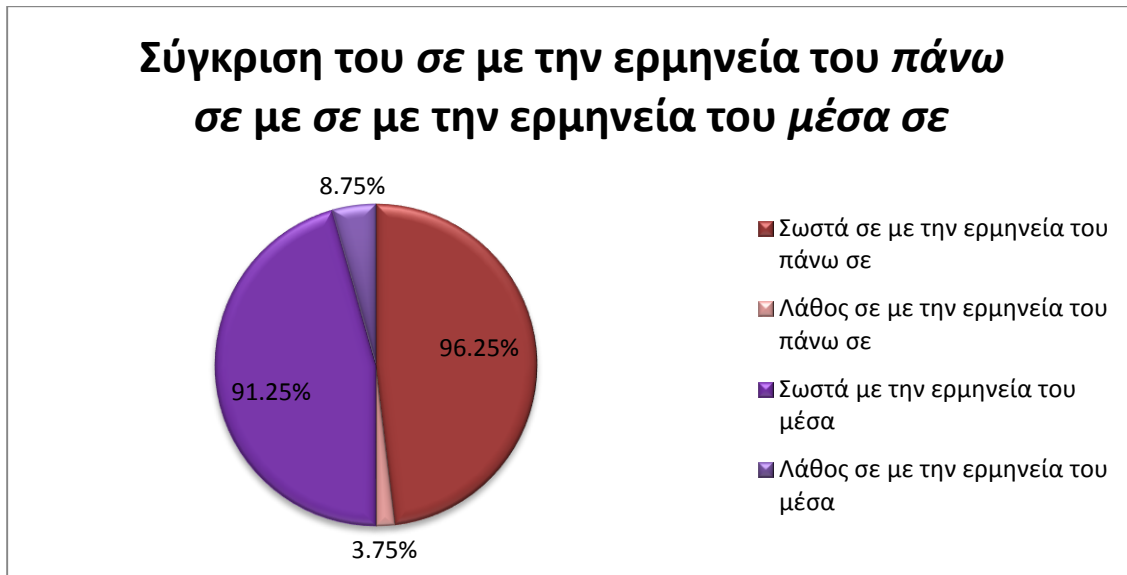
Σε με την ερμηνεία μέσα σε

Στον Πίνακα 6 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην πρόθεση *σε* με την ερμηνεία του *μέσα σε*. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Στις δυο τελευταίες σειρές είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος καθώς και η αντιστοίχιση τους σε ποσοστά.

Με βάση τον Πίνακα 6 προκύπτει ότι από τα 20 παιδιά τα 6 έκαναν από 1 λάθος. Αντί να επιλέξουν την εικόνα του *σε* με την ερμηνεία του *μέσα σε* επέλεξαν τις εικόνες που είχαν την ερμηνεία είτε της τοπικής πρόθεσης *μπροστά* είτε της τοπικής πρόθεσης *πίσω*. Για παράδειγμα στην πρόταση : «Το πουλάκι είναι (*μέσα*) στο κλουβί» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου το πουλάκι ήταν είτε *μπροστά* από το κλουβί είτε *πίσω* από το κουτί. Παρατηρήθηκε ακόμα ότι ένα παιδί έκανε ένα λάθος και αντί να επιλέξει την εικόνα του *σε* με την ερμηνεία του *μέσα* επέλεξε την εικόνα που αντιστοιχούσε στην τοπική πρόθεση *δίπλα*. Τα υπόλοιπα 14 παιδιά δεν παρουσίασαν κανένα λάθος σε καμία από τις δυο προτάσεις.

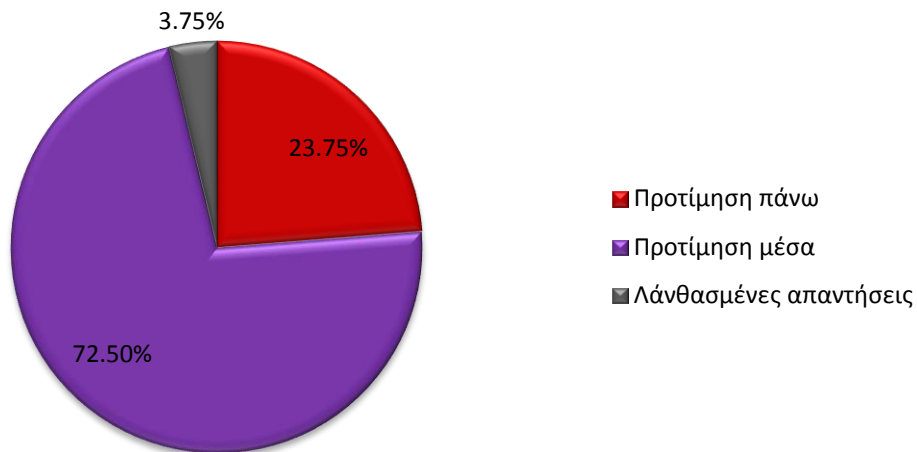
Στην παρακάτω πίτα γίνεται η σύγκριση του σε με την ερμηνεία του πάνω σε και του σε με την ερμηνεία μέσα. Όπως φαίνεται από τη σύγκριση, η κατανόηση του σε με την ερμηνεία του πάνω σε είναι καλύτερη με ποσοστό λαθών 3,75% σε σχέση με το σε με την ερμηνεία του μέσα σε που είχε ποσοστό λαθών 8,75%.

Πίνακας 7: Κατανόηση αμφίσημων προτάσεων

Παιδιά	Σε με την ερμηνεία του <i>πάνω σε</i>	Σε με την ερμηνεία του <i>μέσα</i>	Μη αναμενόμενες απαντήσεις
1	1/4	2/4	1/4 (Πίσω)
2	1/4	3/4	0/4
3	1/4	3/4	0/4
4	1/4	3/4	0/4
5	1/4	3/4	0/4
6	1/4	3/4	0/4
7	1/4	3/4	0/4
8	1/4	3/4	0/4
9	1/4	3/4	0/4
10	1/4	3/4	0/4
11	1/4	3/4	0/4
12	2/4	2/4	0/4
13	2/4	2/4	0/4
14	0/4	4/4	0/4
15	0/4	4/4	0/4
16	1/4	3/4	0/4
17	1/4	3/4	0/4
18	1/4	3/4	0/4
19	1/4	2/4	1/4 (Πάνω από)
20	0/4	3/4	1/4 (Πάνω από)
Σύνολο	19/80	58/80	3/80
Ποσοστό	23,75%	72,50%	3,75%

Προτίμηση σε (μέσα σε) ή σε (πάνω σε)

Στον Πίνακα 7 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην κατανόηση των αμφίσημων προτάσεων. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν την προτίμηση των παιδιών στο σε με την ερμηνεία του *πάνω σε* και στο σε με την ερμηνεία του *μέσα* αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη καταγράφονται οι μη αναμενόμενες απαντήσεις που δόθηκαν από τα παιδιά. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των απαντήσεων σε κάθε στήλη.

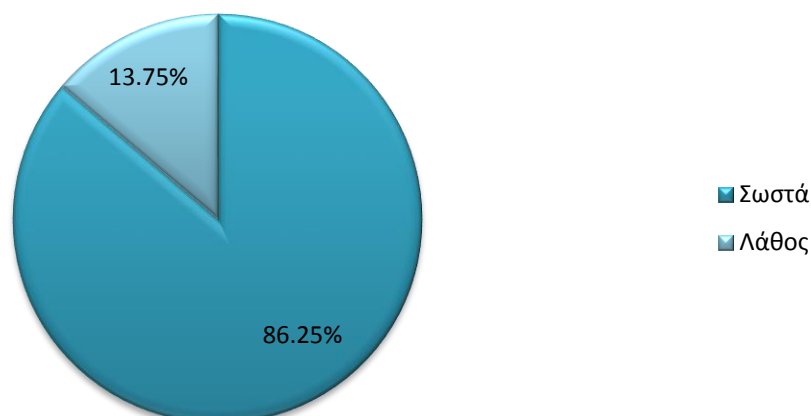
Σύμφωνα με τον πίνακα 7 προκύπτει ότι η προτίμηση του σε με την ερμηνεία του *μέσα* είναι μεγαλύτερη καθώς το ποσοστό επιλογής του ανέρχεται στο 72,5% ενώ το ποσοστό προτίμησης του σε με την ερμηνεία του *πάνω σε* ανέρχεται στο 23,75%. Πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρχε και ένα 3,75% όπου τα παιδιά έδωσαν μη αναμενόμενη απάντηση όπως το *πίσω* και το *πάνω από*.

3.2.2. Κατανόηση προθέσεων κατεύθυνσης

Πίνακας 8: Κατανόηση πρόθεσης σε (προς)

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Λανθασμένες απαντήσεις
1	3/4	1/4	Πάνω
2	4/4	0/4	
3	4/4	0/4	
4	4/4	0/4	
5	4/4	0/4	
6	4/4	0/4	
7	4/4	0/4	
8	3/4	1/4	Πάνω σε
9	4/4	0/4	
10	3/4	1/4	Πάνω σε
11	4/4	0/4	
12	4/4	0/4	
13	3/4	1/4	Πάνω σε
14	2/4	2/4	Πάνω σε
15	4/4	0/4	
16	3/4	1/4	Πάνω από
17	2/4	2/4	Πάνω από
18	4/4	0/4	
19	2/4	2/4	Μπροστά
20	4/4	0/4	
Σύνολο	69/80	11/80	
Ποσοστό	86,25%	13,75%	

Σε με την ερμηνεία του προς

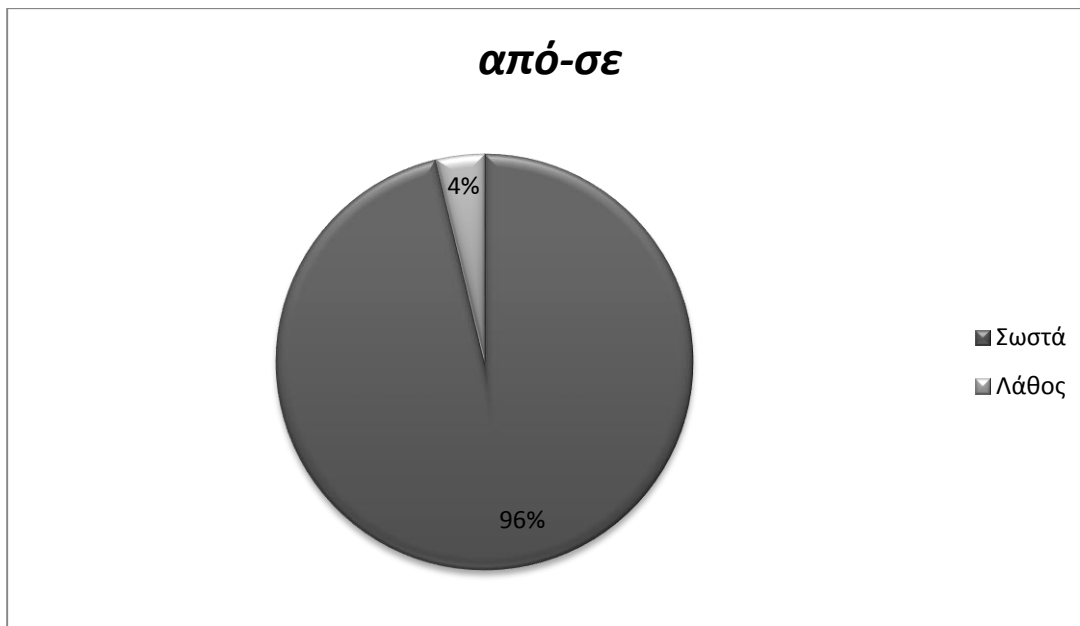

Στον Πίνακα 8 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην πρόθεση *σε με την ερμηνεία του προς*. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν όπως αυτό προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα ήταν οι εξής: 11 λανθασμένες απαντήσεις όπου αντί να επιλεγεί η εικόνα με το *σε με την ερμηνεία του προς* επιλέχθηκαν οι εικόνες είτε με την τοπική πρόθεση *πάνω από* είτε με την τοπική πρόθεση *πάνω σε* είτε με την τοπική πρόθεση *μπροστά*. Για παράδειγμα, στην πρόταση: «Το πουλάκι πετάει (*προς*) στο κλουβί» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου το πουλάκι βρίσκεται *πάνω από* το κλουβί. Παρόλα αυτά, είχαμε 69 σωστές απαντήσεις.

Πίνακας 9: Κατανόηση κατεύθυνσης από → σε

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση
1	4/4	0/4	
2	4/4	0/4	
3	4/4	0/4	
4	4/4	0/4	
5	4/4	0/4	
6	4/4	0/4	
7	4/4	0/4	
8	4/4	0/4	
9	4/4	0/4	
10	4/4	0/4	
11	4/4	0/4	
12	4/4	0/4	
13	4/4	0/4	
14	3/4	1/4	Το πουλί πετάει στο κλουβί από το δέντρο.
15	3/4	1/4	Η χελώνα τρέχει στον κουτί από τον καναπέ.
16	4/4	0/4	
17	4/4	0/4	
18	3/4	1/4	Το πουλί πετάει στο κλουβί από το δέντρο.
19	4/4	0/4	
20	4/4	0/4	
Σύνολο	77/80	3/80	
Ποσοστό	96%	4%	

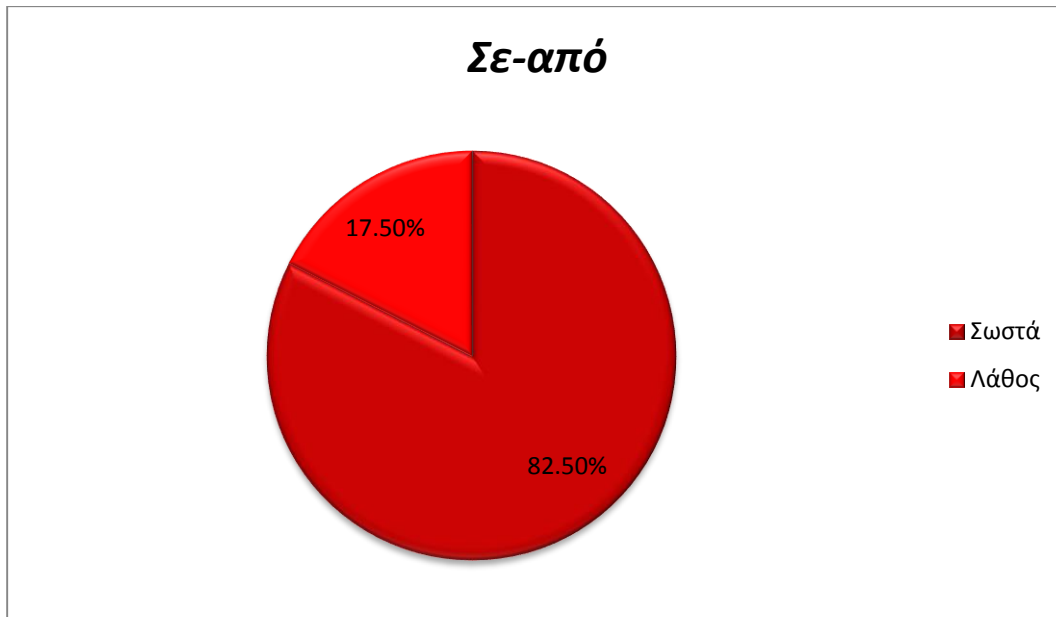

Στον Πίνακα 9 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην κατανόηση κατεύθυνσης, εάν αυτή εκφράζεται από τις προθέσεις *από* → *σε*. Δηλαδή, εάν η πρόθεση είναι πριν από το στόχο, όπως ακριβώς γίνεται στη κίνηση. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Παρατηρούνται μόνο 3 λάθη από τις 80 προτάσεις που δόθηκαν συνολικά. Συγκεκριμένα τα παιδιά αυτά προτίμησαν την εικόνα με την αντίθετη κατεύθυνση όπου το αντικείμενο το οποίο ήταν αφετηρία γίνεται αντικείμενο προορισμού. Για παράδειγμα στην πρόταση: «Το πουλάκι πετάει *από το* κλουβί *στο* δέντρο» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα επέλεξαν την εικόνα όπου το πουλάκι πετάει *από το* δέντρο *στο* κλουβί.

Πίνακας 10: Κατανόηση κατεύθυνσης σε → από

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση
1	2/4	2/4	Το πουλάκι πετάει από το κλουβί στο δέντρο. Η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ.
2	4/4	0/4	
3	3/4	1/4	Η χελώνα πάει από τη γλάστρα στο κουτί.
4	4/4	0/4	
5	4/4	0/4	
6	4/4	0/4	
7	4/4	0/4	
8	4/4	0/4	
9	3/4	1/4	Το πουλάκι πετάει από το κλουβί στο δέντρο
10	4/4	0/4	
11	3/4	1/4	Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν.
12	4/4	0/4	
13	4/4	0/4	
14	2/4	2/4	Η χελώνα πάει από τη γλάστρα στο κουτί Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν.
15	3/4	1/4	Η χελώνα πάει από τη γλάστρα στο κουτί.
16	1/4	3/4	Η χελώνα πάει από τη γλάστρα στο κουτί. Η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ. Η χελώνα πάει από το κουτί στη μπάλα.
17	3/4	1/4	Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν.
18	3/4	1/4	Η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ.
19	3/4	1/4	Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν.
20	4/4	0/4	
Σύνολο	66/80	14/80	
Ποσοστό	82,5%	17,5%	

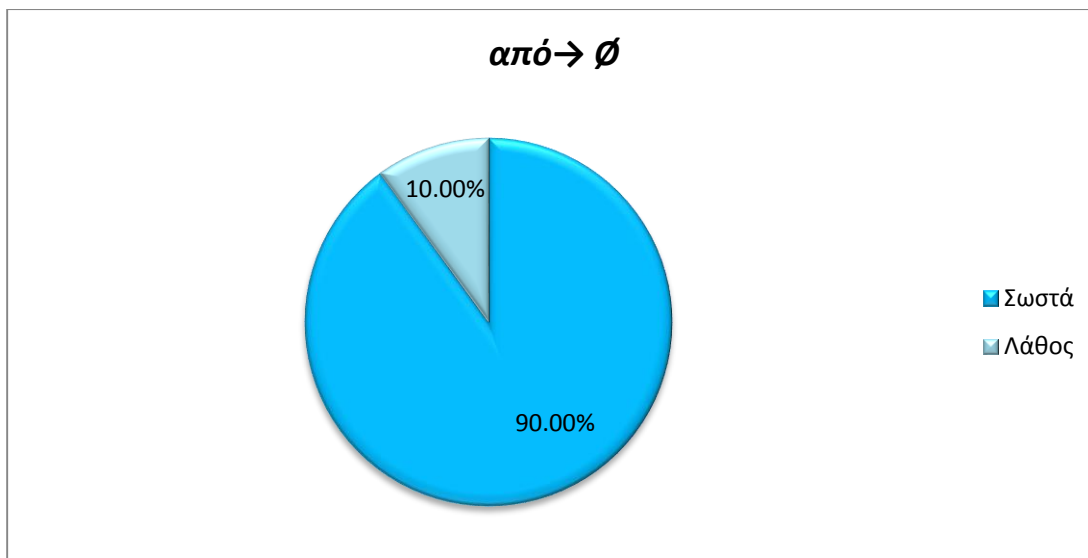

Στον Πίνακα 10 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην κατανόηση κατεύθυνσης σε→από. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Παρατηρούνται 14 λάθη από τις 80 προτάσεις που δόθηκαν συνολικά. Συγκεκριμένα τα παιδιά αυτά προτίμησαν την εικόνα με την αντίθετη κατεύθυνση όπου το αντικείμενο το οποίο ήταν προορισμός γίνεται αντικείμενο αφετηρίας. Για παράδειγμα στην πρόταση: «Ο σκύλος έρχεται στο σπιτάκι από τον κλόουν» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα, επέλεξαν την εικόνα όπου ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν.

Πίνακας 11: Κατανόηση κατεύθυνσης από $\rightarrow \emptyset$ (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση)

Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση
1	2/2	0/2	
2	2/2	0/2	
3	2/2	0/2	
4	2/2	0/2	
5	2/2	0/2	
6	2/2	0/2	
7	2/2	0/2	
8	2/2	0/2	
9	2/2	0/2	
10	2/2	0/2	
11	2/2	0/2	
12	1/2	1/2	Ο σκύλος έρχεται από τη ντουλάπα σπίτι.
13	2/2	0/2	
14	1/2	1/2	Η χελώνα πάει στο κουτί από τη ντουλάπα.
15	2/2	0/2	
16	2/2	0/2	
17	1/2	1/2	Ο σκύλος έρχεται από τη ντουλάπα σπίτι.
18	2/2	0/2	
19	1/2	1/2	Η χελώνα πάει στο κουτί από τη ντουλάπα.
20	2/2	0/2	
Σύνολο	36/40	4/40	
Ποσοστό	90%	10%	

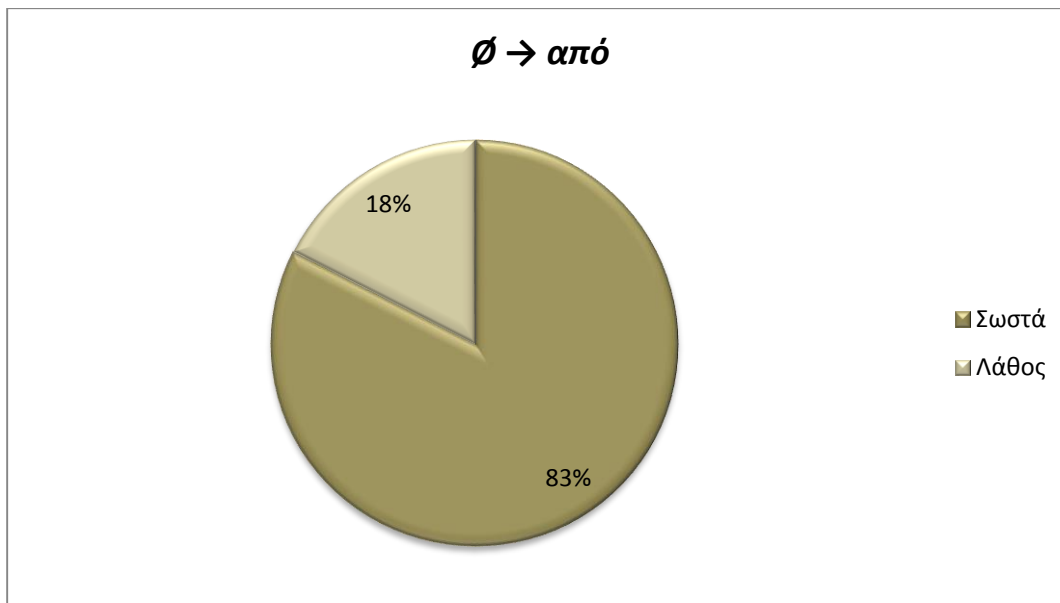
Στον Πίνακα 11 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην κατανόηση κατεύθυνσης από $\rightarrow \emptyset$. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Παρατηρούνται 4 λάθη από τις 40 προτάσεις που δόθηκαν συνολικά. Οι δυο από τις λανθασμένες απαντήσεις ήταν ότι τα παιδιά επέλεξαν την εικόνα με την αντίθετη κατεύθυνση καθώς το αντικείμενο αφετηρίας γίνεται αντικείμενο προορισμού αλλά υπάρχει και μη αναμενόμενο αντικείμενο αφετηρίας. Για παράδειγμα στην πρόταση: «Η χελώνα πάει από το κουτί σπίτι» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα, επιλέχθηκε η εικόνα όπου η χελώνα πάει στο κουτί από τη ντουλάπα. Υπήρχαν και άλλα δυο λάθη που αφορούσαν την μη αναμενόμενη επιλογή αντικειμένου αφετηρίας. Πιο συγκεκριμένα, στην πρόταση: «Ο σκύλος πάει από το δέντρο σπίτι» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου ο σκύλος πάει από τη ντουλάπα σπίτι.

Πίνακας 12: Κατανόηση κατεύθυνσης \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση)

→ από

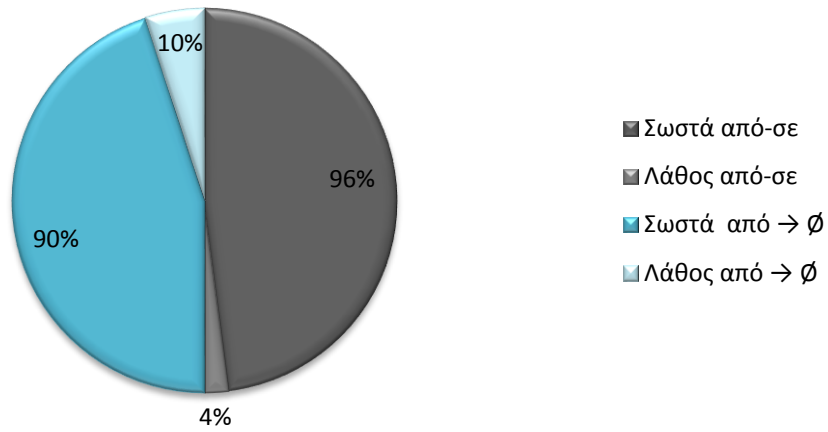
Παιδιά	Σωστά	Λάθος	Ποιοτική ανάλυση
1	0/2	2/2	Η χελώνα πάει από το σπίτι στο κουτί. Ο σκύλος πάει από το σπίτι στο δέντρο.
2	2/2	0/2	
3	1/2	1/2	Ο σκύλος πάει σπίτι.
4	2/2	0/2	
5	2/2	0/2	
6	2/2	0/2	
7	2/2	0/2	
8	2/2	0/2	
9	2/2	0/2	
10	2/2	0/2	
11	1/2	1/2	Η χελώνα πάει από το σπίτι στο κουτί.
12	2/2	0/2	
13	2/2	0/2	
14	1/2	1/2	Ο σκύλος πάει από το σπίτι στο δέντρο.
15	2/2	0/2	
16	1/2	1/2	Ο σκύλος πάει από το σπίτι στο δέντρο.
17	2/2	0/2	
18	1/2	1/2	Η χελώνα πάει σπίτι.
19	2/2	0/2	
20	2/2	0/2	
Σύνολο	33/40	7/40	
Ποσοστό	83%	18%	

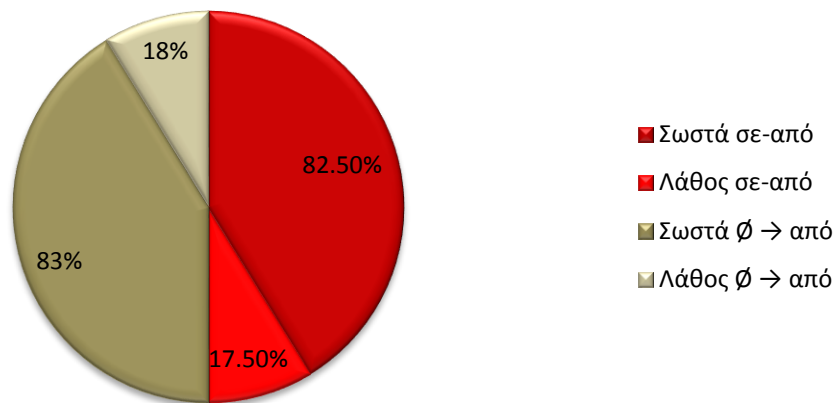
Στον Πίνακα 12 φαίνεται η απόδοση των παιδιών στην κατανόηση κατεύθυνσης $\emptyset \rightarrow$ από. Η πρώτη στήλη αντιπροσωπεύει το δείγμα των είκοσι παιδιών που συμμετείχαν στην δοκιμασία. Οι αριθμοί που έχουν καταγραφεί στη δεύτερη και τρίτη στήλη αντιπροσωπεύουν τις σωστές και λανθασμένες απαντήσεις των παιδιών αντίστοιχα. Στην τέταρτη στήλη γίνεται η ποιοτική ανάλυση των λαθών. Η τελευταία σειρά είναι το σύνολο των σωστών και λανθασμένων απαντήσεων όλου του δείγματος.

Παρατηρούνται 7 λάθη από τις 40 προτάσεις που δόθηκαν συνολικά. Οι λανθασμένες απαντήσεις σε αυτήν την κατηγορία χωρίζονται σε δύο υποκατηγορίες. Αρχικά, παρατηρούνται τα λάθη όπου έχουμε μόνο τόπο προορισμού. Για παράδειγμα, στην πρόταση: «Η χελώνα πάει σπίτι από το κουτί» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου η χελώνα πάει σπίτι και δεν φαίνεται ο τόπος αφετηρίας. Στην επόμενη υποκατηγορία παρατηρούνται 5 λάθη όπου επιλέχθηκαν οι εικόνες όπου το αντικείμενο προορισμού γίνεται αντικείμενο αφετηρίας. Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο σκύλος έρχεται σπίτι από το δέντρο» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέγεται η εικόνα όπου ο σκύλος πάει από το σπίτι στο δέντρο.

Σύγκριση του από-σε με το από→∅

Σύγκριση του σε-από με το ∅→από

Με βάση την πρώτη σύγκριση που έγινε (του από→σε με το από→∅) παρατηρήθηκε μεγαλύτερη δυσκολία στις προτάσεις όπου δεν υπήρχε η πρόθεση σε για να δοθεί έμφαση στον τόπο προορισμού.

Στη δεύτερη σύγκριση (του σε→από με το \emptyset →από) παρατηρείται το ίδιο ποσοστό λαθών όταν δίνεται αρχικά ο τόπος προορισμού (σε ή \emptyset) και μετά του τόπου προέλευσης (από).

Με βάση αυτές τις συγκρίσεις παρατηρείται ότι τα παιδιά παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία όταν προηγείται ο τόπος προορισμού του τόπου προέλευσης με ποσοστό 17,5%.

4. Συζήτηση αποτελεσμάτων

4.1. Κατανόηση των τοπικών προθέσεων πάνω σε και πάνω από

Όπως αναφέραμε στην περίληψη οι δυο πρώτοι στόχοι της έρευνας είναι να δούμε αν έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση της κατανόησης των τοπικών προθέσεων *πάνω σε* και *πάνω από*, στις ηλικίες 6 ετών έως 6,05 ετών, καθώς και την σειρά κατάκτησης τους.

Μελετώντας τις έρευνες των Terzi & Tsakali (2009) καθώς και των Terzi & Tsakali & Zafeiri (2015), που είχαν ασχοληθεί με το θέμα της κατάκτησης των τοπικών προθέσεων, βλέπουμε ότι υπάρχει μια διαφωνία σχετικά με τα αποτελέσματα. Η πρώτη ομάδα υποστήριξε ότι η τοπική πρόθεση *πάνω από* κατανοείται νωρίτερα από το *πάνω σε* ενώ η δεύτερη ομάδα υποστήριξε το ακριβώς αντίθετο, δηλαδή ότι το *πάνω σε* κατανοείται νωρίτερα σε σχέση με το *πάνω από*. Ωστόσο και οι δυο ομάδες συμφωνούν ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η κατάκτησή τους μέχρι την ηλικία των 6,05 ετών. Για αυτό έπρεπε να εξεταστεί ξανά η ηλικιακή ομάδα των 6 ετών έως 6,05 ετών.

Με βάση τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας προκύπτει ότι η κατανόηση του *πάνω σε* προηγείται του *πάνω από*. Πιο συγκεκριμένα, οι σωστές απαντήσεις της πρόθεσης *πάνω σε* φτάνουν το ποσοστό του 90% ενώ αυτές της πρόθεσης *πάνω από* ανέρχονται στο 69,17%. Αναλύοντας ποιοτικά τις απαντήσεις των παιδιών, όσον αφορά την πρόθεση *πάνω από*, βλέπουμε ότι από το 30,83% των λανθασμένων απαντήσεων στο 30% έγινε αντικατάσταση της τοπικής πρόθεσης *πάνω από* με την τοπική πρόθεση *πάνω σε* ενώ μόλις το 0,83% αντικατέστησε το *πάνω από* με το *μπροστά από*. Αντικατάσταση, όμως, έγινε και στην τοπική πρόθεση *πάνω σε* από το *πάνω από* στο ποσοστό των 9,17% των λανθασμένων απαντήσεων ενώ το 0,83% αποτελούσε η αντικατάσταση του *πάνω σε* από το *μπροστά*.

Με βάση τα ποσοστά που προαναφέρθηκαν καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στην ηλικιακή ομάδα των 6 ετών έως 6,5 ετών ολοκληρώνεται η κατανόηση της τοπικής πρόθεσης *πάνω σε* ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί αυτή του *πάνω από*. Αυτό πιθανότατα συμβαίνει διότι τα παιδιά κατανοούν το λεξικό κομμάτι των σύνθετων προθέσεων, δηλαδή την πρόθεση *πάνω*, και δείχνουν καλύτερη απόδοση στην πρόθεση *σε* έναντι του *από* καθώς αυτή δηλώνει επαφή.

4.2. Κατανόηση των προθέσεων *πάνω σε* και *σε* με την ερμηνεία του *πάνω σε*.

Κάνοντας μια σύγκριση στην κατανόηση των προθέσεων *πάνω σε* και *σε* με την ερμηνεία του *πάνω σε* παρατηρείται ότι τα παιδιά παρουσιάζουν καλύτερα αποτελέσματα στην κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την ερμηνεία του *πάνω σε*. Πιο συγκεκριμένα, η κατανόηση της πρόθεσης *πάνω σε* παρουσιάζει ποσοστό επιτυχίας 90%. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την ερμηνεία του *πάνω σε* είναι 96,25%. Όσον αφορά τις λανθασμένες απαντήσεις μπορεί να οφείλονται στο ότι η πρόθεση *πάνω σε* επικαλύπτεται από την πρόθεση *πάνω από*, δίνοντας άλλο νόημα.

4.3. Κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) και αυτού που περικλείεται (*μέσα*), *σε* αμφίσημες και μη προτάσεις.

Το επόμενο ερώτημα της παρούσας έρευνας, το οποίο θα εξεταστεί, είναι κατά πόσο τα παιδιά ηλικίας 6 ετών έως 6,05 ετών κατανοούν την πρόθεση *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) και με την έννοια αυτού που περικλείεται (*μέσα*) *σε* αμφίσημες προτάσεις. Πριν όμως να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα πρέπει να δούμε τι γίνεται στην περίπτωση όπου δεν υπάρχει αμφίσημη έννοια.

4.3.1. Προτάσεις χωρίς αμφίσημη έννοια

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας βλέπουμε ότι η κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) είναι καλύτερη σε σχέση με την έννοια αυτού που περικλείεται (*μέσα*). Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό επιτυχίας όσον αφορά το *πάνω σε* έφτασε το 96,25% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό επιτυχίας του *μέσα* είναι μόλις 91,25%.

Εκτός από το γεγονός ότι η κατανόηση του *πάνω σε* είναι καλύτερη σε σχέση με την κατανόηση του *μέσα σε*, από τα ποσοστά που προκύπτουν, βλέπουμε ότι η κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την έννοια της επαφής έχει ολοκληρωθεί καθώς το ποσοστό επιτυχίας είναι στο 96,25% και το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων είναι μόλις 3,75%. Όσον αφορά την κατανόηση της πρόθεσης *σε* με την έννοια αυτού που περικλείεται (*μέσα*) έχει ολοκληρωθεί και αυτή καθώς το ποσοστό επιτυχίας ανέρχεται στο 91,25% και το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων είναι 8,75%. Και στις δυο περιπτώσεις οι λανθασμένες απαντήσεις ήταν η επιλογή των τοπικών προθέσεων *πίσω*, *μπροστά* και *δίπλα*. Αυτά τα λάθη πιθανότατα γίνονται επειδή η πρόθεση *σε* μπορεί να ερμηνευθεί ως η περιοχή γύρω από ένα αντικείμενο οπότε τα παιδιά το συγχέουν με το *σε* με την έννοια του *πάνω σε* και το *σε* με την έννοια του *μέσα*.

4.3.2. Προτάσεις με αμφίσημη έννοια

Αφού είδαμε την κατανόηση της τοπικής πρόθεσης *σε* με την έννοια της επαφής (*πάνω σε*) και με την έννοια αυτού που περικλείεται (*μέσα σε*) σε προτάσεις χωρίς αμφίσημη σημασία, θα δούμε τώρα και την κατανόησή τους σε προτάσεις με αμφισημία.

Σε αυτή την κατηγορία δεν μπορούμε να μιλήσουμε για σωστές και λανθασμένες απαντήσεις καθώς και οι δυο έννοιες είναι σωστές. Αυτό που βλέπουμε εδώ είναι ποία πρόθεση προτιμάται, το *σε* με την έννοια της επαφής

(πάνω σε) ή το σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε). Αναλύοντας τα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι τα παιδιά επιδεικνύουν μια μεγάλη προτίμηση στην πρόθεση σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε) καθώς το ποσοστό επιλογής της εικόνας με την αντίστοιχη πρόθεση ανέρχεται στο 72,5%. Το αντίστοιχο ποσοστό, όσον αφορά την πρόθεση σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε), ανέρχεται μόλις στο 23,75%. Βέβαια, βλέπουμε ότι υπήρχε και ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 3,75% όπου τα παιδιά διάλεξαν μη αναμενόμενη απάντηση η οποία ήταν το πίσω ή το πάνω από.

Ενώ φαίνεται ότι σε μη αμφίσημες προτάσεις τα παιδιά παρουσιάζουν καλύτερη κατανόηση της πρόθεσης σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) στις αμφίσημες προτάσεις δείχνουν μια προτίμηση στην πρόθεση σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε).

4.4. Κατανόηση της πρωτοτυπικής έννοιας των προθέσεων σε και από, δηλαδή του σε ως προορισμό και του από ως αφετηρία.

Όπως προαναφέρθηκε εκτός από την δοκιμασία κατανόησης των τοπικών προθέσεων πραγματοποιήθηκε και δοκιμασία κατανόησης των προθέσεων κατεύθυνσης. Σκοπός αυτής της δοκιμασίας ήταν να εξεταστεί αν τα παιδιά ηλικίας 6 ετών έως 6,05 ετών κατανοούν την πρωτοτυπική έννοια των προθέσεων σε και από, δηλαδή το σε ως προορισμό και το από ως πηγή/προέλευση. Για την ολοκλήρωση αυτής της δοκιμασίας χορηγήθηκαν στα παιδιά εικόνες όπου έπρεπε να υποδείξουν την εικόνα που τους ζητούνταν την εκάστοτε φορά. Η δοκιμασία αποτελούνταν από τέσσερα σκέλη τα οποία ήταν: η κατανόηση της κατεύθυνσης από → σε, η κατανόηση της κατεύθυνσης σε → από, η κατανόηση της κατεύθυνσης από → \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση) και η κατανόηση της κατεύθυνσης \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση) → από.

Όσον αφορά την κατανόηση της κατεύθυνσης από → σε, φαίνεται ότι τα παιδιά κατανοούν την πρωτοτυπική έννοια των προθέσεων από και σε καθώς το

ποσοστό των σωστών απαντήσεων ανέρχεται στο 96% ενώ το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων ανέρχεται στο 4%. Αναλύοντας τα αποτελέσματα, βλέπουμε ότι σε όσα λάθη έγιναν πραγματοποιήθηκε αντιστροφή της κατεύθυνσης, δηλαδή το αντικείμενο το οποίο ήταν αφετηρία γίνεται αντικείμενο προορισμού. Για παράδειγμα στην πρόταση: «Το πουλάκι πετάει από το κλουβί στο δέντρο» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα επέλεξαν την εικόνα όπου «Το πουλάκι πετάει στο κλουβί από το δέντρο» (1) ή «Το πουλάκι πετάει από το δέντρο στο κλουβί» (2). Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τα παιδιά πως ερμήνευσαν την πρόταση, ως (1) ή (2), καθώς η δοκιμασία ήταν δοκιμασία κατανόησης και όχι παραγωγής.

Η ίδια αντιστροφή κατεύθυνσης παρατηρήθηκε και στο επόμενο σκέλος της δοκιμασίας, όπου αφορούσε την κατανόηση της κατεύθυνσης σε → από, με μεγαλύτερο ποσοστό λαθών καθώς ανέρχεται στο 17,5%. Και σε αυτό το σκέλος βλέπουμε ότι το αντικείμενο που ήταν προορισμός γίνεται αφετηρία. Για παράδειγμα στην πρόταση: «Ο σκύλος έρχεται στο σπιτάκι από τον κλόουν» αντί να επιλέξουν την αντίστοιχη εικόνα, επέλεξαν την εικόνα όπου «Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν» (1) ή «Ο σκύλος έρχεται στον κλόουν από το σπιτάκι» (2). Και σε αυτήν την περίπτωση δεν γνωρίζουμε τα παιδιά πως ερμήνευσαν την πρόταση, ως (1) ή ως (2), καθώς ήταν δοκιμασία κατανόησης και όχι παραγωγής.

Στο επόμενο σκέλος, όπου γίνεται έλεγχος κατανόησης της κατεύθυνσης από → ∅ (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση), παρατηρούμε ότι το ποσοστό των σωστών απαντήσεων ανέρχεται στο 90% και το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων στο 10%. Με βάση αυτά τα ποσοστά μπορούμε να πούμε ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Αναλύοντας ποιοτικά τις λανθασμένες απαντήσεις, παρατηρούνται δυο είδη λαθών. Δεν παρατηρείται μόνο αντιστροφή της κατεύθυνσης, καθώς το αντικείμενο αφετηρίας γίνεται αντικείμενο προορισμού, άλλα παρατηρείται και επιλογή μη αναμενόμενου

αντικειμένου αφετηρίας. Για παράδειγμα στην πρόταση «Ο σκύλος πάει από το δέντρο σπίτι» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου «Ο σκύλος πάει από τη ντουλάπα σπίτι».

Στο τελευταίο σκέλος του τεστ, όπου γίνεται έλεγχος της κατανόησης της κατεύθυνσης \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση) \rightarrow από, παρατηρούμε ότι το ποσοστό της επιτυχίας ανέρχεται στο 82,5% και το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων στο 17,5%. Παρατηρώντας τις λανθασμένες απαντήσεις, βλέπουμε δυο είδη λαθών. Αρχικά, παρατηρούνται τα λάθη όπου έχουμε μόνο τον προορισμό. Για παράδειγμα, στην πρόταση: «Η χελώνα πάει σπίτι από το κουτί» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέχθηκε η εικόνα όπου «Η χελώνα πάει σπίτι» και δεν φαίνεται ο τόπος αφετηρίας. Στην επόμενη υποκατηγορία παρατηρούνται τα λάθη όπου επιλέχθηκαν οι εικόνες όπου το αντικείμενο προορισμού γίνεται αντικείμενο αφετηρίας. Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο σκύλος έρχεται σπίτι από το δέντρο» αντί να επιλεγεί η αντίστοιχη εικόνα επιλέγεται η εικόνα όπου «Ο σκύλος πάει από το σπίτι στο δέντρο».

Βλέποντας τη γενική εικόνα του δείγματος, όσον αφορά την κατανόηση της κατεύθυνσης, παρατηρείται ότι οι πρωτοτυπικές έννοιες του σε ως προορισμό και του από ως αφετηρία, έχουν κατακτηθεί. Παρόλα αυτά το μικρό ποσοστό των λαθών που εμφανίζεται μπορεί να οφείλεται στο ότι αυτά τα παιδιά δεν έχουν κατακτήσει ακόμα τις τοπικές προθέσεις (πάνω σε και πάνω από). Τέλος, βλέποντας τις συγκρίσεις των από \rightarrow σε-από $\rightarrow \emptyset$ και σε \rightarrow από- \emptyset \rightarrow από παρατηρείται ότι τα παιδιά παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία όταν προηγείται ο τόπος προορισμού του τόπου προέλευσης με ποσοστό 17,5% ενώ τα καλύτερα ποσοστά όλων συναντάμε όταν υπάρχει ο τόπος προέλευσης με την πρόθεση (σε) του τόπου προορισμού με ποσοστό 96%.

5. Συμπεράσματα

5.1. Έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση της τοπικής πρόθεσης πάνω σε ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί η κατάκτηση του πάνω από στις ηλικίες 6 με 6,05.

Στην ηλικία των 6 ετών έως 6,05 ετών παρατηρείται ότι έχει κατακτηθεί η τοπική πρόθεση *πάνω σε*, όσον αφορά την κατανόησή της, καθώς το ποσοστό επιτυχίας στη δοκιμασία ανέρχεται στο 90%. Αντιθέτως, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δεν έχει κατακτηθεί πλήρως η πρόθεση *πάνω από*, όσον αφορά την κατανόηση της, καθώς το ποσοστό επιτυχίας ανέρχεται μόλις στο 69,17%. Συνίσταται να χορηγηθεί το τεστ και σε μεγαλύτερες ηλικίες για να εξακριβωθεί πότε είναι η ακριβής ηλικία κατάκτησης του *πάνω από*. Συστήνεται επίσης, η χορήγησή του και σε ενήλικο πληθυσμό έτσι ώστε να εξακριβωθεί ότι δεν πρόκειται για αδυναμία του πειράματος.

5.2. Η κατάκτηση του πάνω σε προηγείται της κατάκτησης του πάνω από στις όσον αφορά την κατανόηση.

Όσον αφορά την κατανόηση, η κατάκτηση της τοπικής πρόθεσης *πάνω σε* προηγείται της κατάκτησης της τοπικής πρόθεσης του *πάνω από*. Αυτό φαίνεται από την ανάλυση των αποτελεσμάτων όπου το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων του *πάνω σε* ανέρχεται στο 10% ενώ το ποσοστό των λανθασμένων απαντήσεων του *πάνω από* ανέρχεται στο 30,83%.

5.3. Τα παιδιά της ηλικιακής ομάδας 6 ετών με 6,5 ετών παρουσιάζουν καλύτερη απόδοση στο σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) αντί στο σε με την ερμηνεία αυτού που περικλείεται (μέσα σε) σε μη αμφίσημα περιβάλλοντα.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα της δοκιμασίας, όσον αφορά την κατανόηση του σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) και του σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε), καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά παρουσιάζουν καλύτερη απόδοση το σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε), με ποσοστό επιτυχίας 96,25%. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό επιτυχίας του σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε) ανέρχεται στο 91,25%.

5.4. Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας (6 ετών με 6,05 ετών) προτιμούν το σε με την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα) αντί του σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) σε αμφίσημα περιβάλλοντα.

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα στην κατανόηση των προθέσεων σε με την ερμηνεία του μέσα σε και σε με την ερμηνεία του πάνω σε, σε αμφίσημα περιβάλλοντα, παρατηρούμε ότι τα παιδιά προτιμούν την έννοια αυτού που περικλείεται (μέσα σε), με ποσοστό επιλογής 72,5%, ενώ η έννοια της επαφής (πάνω σε) παρουσιάζει ποσοστό επιλογής 23,75%. Υπάρχει και ένα πολύ μικρό ποσοστό μη αναμενόμενης απάντησης που ανέρχεται στο 3,75% των συνολικών απαντήσεων.

5.5. Υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία στην κατανόηση του πάνω σε σε σχέση με το σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε).

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η κατανόηση του σε με την έννοια της επαφής (πάνω σε) είναι καλύτερη σε σχέση με την κατανόηση της τοπικής πρόθεσης πάνω σε. Τα δεδομένα που το αποδεικνύουν είναι τα ποσοστά επιτυχίας σε κάθε τοπική πρόθεση τα οποία είναι 96,25% και 90% αντίστοιχα. Άρα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα λάθη μπορεί να οφείλονται στο ότι ένα μέρος της πρόθεσης πάνω σε επικαλύπτεται από την πρόθεση πάνω από, δίνοντας άλλο νόημα.

5.6. Η κατανόηση της πρωτοτυπικής έννοιας των προθέσεων σε και από, δηλαδή την ερμηνεία του σε ως κατεύθυνση και του από ως πηγή/προέλευση, δείχνει να έχει ολοκληρωθεί.

Βλέποντας τη γενική εικόνα του δείγματος, όσον αφορά την κατανόηση της κατεύθυνσης, παρατηρείται ότι η πρωτοτυπικές έννοιες του σε ως προορισμό και του από ως αφετηρία, έχουν κατακτηθεί. Τα ποσοστά που το αποδεικνύουν είναι: αυτό της κατανόησης κατεύθυνσης από → σε το οποίο είναι 96%, της κατανόησης κατεύθυνσης σε → από το οποίο είναι 82,5%, της κατανόησης της κατεύθυνσης από → \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση) το οποίο είναι 90% και αυτό της κατανόησης της κατεύθυνσης \emptyset (τόπος προσέλευσης χωρίς πρόθεση) → από το οποίο είναι 83%. Παρόλα αυτά, το μικρό ποσοστό των λαθών που εμφανίζεται μπορεί να οφείλεται στο ότι αυτά τα παιδιά δεν έχουν κατακτήσει ακόμα τις πρωτοτυπικές έννοιες του σε και από.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Durkin, K. (1981), *Aspects of Late Language Acquisition: school children's use and comprehension of prepositions*, University of Kent and Canterbury, p. 47-59.
- Cox, V.M. & Isard, S. (1990). *Children's deictic and nondeictic interpretation of the spatial locatives in front of and behind*, *Journal of Child Language*, 17, pp. 481-488.
- Bowerman, M. & Choi, S. (2001), *Shaping meanings for language: Universal and language-specific in the acquisition of spatial semantic categories*, In M. Bowerman & S.C. Levinson (eds.), *Language Acquisition and Conceptual Development*, Cambridge University Press, Cambridge, pp. 475-511.
- Johnston, J. (1988), *Children's verbal representation of spatial Location*, In J. Stiles-Davis, M. Kritchewsky and U. Bellugi (eds.), *Spatial Cognition*, Erlbaum, Hillsdale, NJ, pp. 195-205
- Gentner, D. & Bowerman, M. (2009), *Why some spatial semantic categories are harder to learn than others; The Typological Prevalence hypothesis*, In J. Guo, E. Lieven, S. Ervin-Tripp, N. Budwig & K. Nakamura (eds.), *Crosslinguistic approaches to the psychology of language, Research in the tradition of Dan Isaac Slobin*, pp. 465-480, New York.
- Leikin, M. (1998), *Acquisition of Locative Prepositions in Russian*, *Journal of Psycholinguistic Research*, 27, pp.91-108.
- Slobin, D.J. & Johnston J.R. (1978), *The development of locative expressions in English, Italian, Serbo-Croatian and Turkish*, *Journal of Child Language*, 6, pp. 529-545.

Terzi, A. (2006), *Locative Preposition and Place*, In. G. Cinque and L. Rizzi (eds.) *The Cartography of PPs*: Oxford University Press

Terzi, A. & Tsakali, V. (2009), *Lexical Semantics and Syntactic Factors Affecting Spatial Acquisition*, In J. Chandlee, M. Franchini, S. Lord & G.M. Rheiner (eds.) *Boston University Conference of Language Development, Proceedings of the 33th Annual Boston University Conference on Language Development*, pp. 540-554, Somerville: Cascadilla Press.

Terzi, A., Tsakali, V. & Zafeiri, A. (2014), *Does language structure affects acquisition of Spatial Terms*, *Proceedings of the 35th Annual Meeting of Linguistics Dept., University of Thessaloniki*.

Theophanopoulou- Kontou, D. (2000), *Τοπικά επιρρήματα και «πτώση» στην Ελληνική: Διαχρονική προσέγγιση*, (*Locative Adverbs and Case in Greek: a Diachronic Approach*), *Glossologia* 11/12, 1-40.

Raven, J. (1998), *Raven's test*

Stavrakaki, S. & Tsimpli, M. (2000), *Diagnostic Test of Verbal Intelligence DVIQ*.

Vogindroukas, I. et al., (2009), *Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δοκιμασία 1^η

Slide #	#	Sentence	Pictures
Sentence Comprehension Task			
Trial Sentences			
01	30 (5.6)	Η χελώνα είναι μέσα στο κουτί	1 3 2
02	1 (1.1)	Το κάδρο είναι πάνω από τον καναπέ	1 3 2
Main Test			
1	29 (5.5)	Η λάμπα είναι μέσα στο ντουλάπι	3 2 1
2	44 (8.2)	Η μπάλα είναι στο κεφάλι του κλόουν	1 3 2
3	33 (6.3)	Η αλεπού είναι έξω από τη σπηλιά	1 2 3
4	48 (8.6)	Το αυτοκινητάκι είναι στο ντουλάπι	3 1 2
5	5 (1.5)	Η λάμπα είναι πάνω από το τραπέζι	3 2 1
6	37 (7.1)	Το κάδρο είναι κάτω από τον καναπέ	2 3 1
7	50 (9.2)	Το ποδήλατο είναι στο σπίτι	3 2 1
8	36 (6.6)	Η χελώνα είναι έξω από το κουτί	3 1 2
9	43 (8.1)	Το κάδρο είναι στον καναπέ	3 2 1
10	4 (1.4)	Το πουλί είναι πάνω από το δέντρο	3 2 1
11	30 (5.6)	Η χελώνα είναι μέσα στο κουτί	3 2 1
12	7 (2.1)	Το κάδρο είναι πάνω στον καναπέ	2 1 3
13	19 (4.1)	Η γάτα είναι πίσω από το κουτί	3 1 2

14	55 (10.1)	Το πουλάκι πετάει στο κλουβί	2 3 1
15	42 (7.6)	Το αυτοκινητάκι είναι κάτω από το ντουλάπι	3 2 1
16	14 (3.2)	Ο σκύλος είναι μπροστά στο σπιτάκι του	2 3 1
17	31 (6.1)	Το πουλάκι είναι έξω από το κλουβί	2 1 3
18	45 (8.3)	Η πεταλούδα είναι στο λουλούδι	2 3 1
19	21 (4.3)	Ο κόκορας είναι πίσω από το σκύλο	1 3 2
20	63 (12)	Ο σκύλος έρχεται σπίτι	1 2 3
21	23 (4.5)	Η χελώνα είναι πίσω από τη γλάστρα	2 1 3
22	34 (6.4)	Η γάτα είναι έξω από το κουτί	2 3 1
23	53 (9.5)	Η λάμπα είναι στο ντουλάπι	3 1 2
24	38 (7.2)	Το ποδήλατο είναι κάτω από το φορτηγό	3 1 2
25	46 (8.4)	Το πουλί είναι στο δέντρο	1 2 3
26	16 (3.4)	Το ποδήλατο είναι μπροστά στο φορτηγό	3 2 1
27	61 (11.3)	Η χελώνα τρέχει από το κουτί	2 3 1
28	3 (1.3)	Η πεταλούδα είναι πάνω από το λουλούδι	2 3 1
29	12 (2.6)	Το αυτοκινητάκι είναι πάνω στο ντουλάπι	1 3 2
30	18 (3.6)	Η καρέκλα είναι μπροστά στο τραπέζι	2 1 3
31	25 (5.1)	Το πουλάκι είναι μέσα στο κλουβί	2 3 1
32	58 (10.4)	Ο σκύλος έρχεται στο σπιτάκι του	1 2 3
33	9 (2.3)	Η πεταλούδα είναι πάνω στο λουλούδι	3 2 1
34	24 (4.6)	Η καρέκλα είναι πίσω από το τραπέζι	1 2 3
35	27 (5.3)	Η αλεπού είναι μέσα στη σπηλιά	2 1 3
36	13 (3.1)	Η γάτα είναι μπροστά από το κουτί	1 2 3

37	49 (9.1)	Το πουλάκι είναι στο κλουβί	1 3 2
38	6 (1.6)	Το αυτοκινητάκι είναι πάνω από το ντουλάπι	1 2 3
39	39 (7.3)	Η λάμπα είναι κάτω από το τραπέζι	3 1 2
40	47 (8.5)	Η λάμπα είναι στο τραπέζι	2 1 3
41	1 (1.1)	Το κάδρο είναι πάνω από τον καναπέ	1 3 2
42	62 (11.4)	Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι του	3 1 2
43	32 (6.2)	Το ποδήλατο είναι έξω από το σπίτι	3 2 1
44	51 (9.3)	Η αλεπού είναι στη σπηλιά	1 2 3
45	60 (11.2)	Η αλεπού κολυμπάει από τη σπηλιά	1 2 3
46	20 (4.2)	Ο σκύλος είναι πίσω από το σπιτάκι του	2 3 1
47	40 (7.4)	Η καρέκλα είναι κάτω από το τραπέζι	1 3 2
48	2 (1.2)	Η μπάλα είναι πάνω από τον κλόουν	2 1 3
49	10 (2.4)	Το πουλί είναι πάνω στο δέντρο	1 2 3
50	15 (3.3)	Ο κόκορας είναι μπροστά από το σκύλο	1 3 2
51	26 (5.2)	Το ποδήλατο είναι μέσα στο σπίτι	3 1 2
52	52 (9.4)	Η μπλούζα είναι στη βαλίτσα	2 1 3
53	57 (10.3)	Η χελώνα τρέχει στο κουτί	1 3 2
54	59 (11.1)	Το πουλάκι πετάει από το κλουβί	3 1 2
55	11 (2.5)	Η λάμπα είναι πάνω στο τραπέζι	2 3 1
56	56 (10.2)	Η αλεπού κολυμπάει στη σπηλιά	2 1 3
57	35 (6.5)	Η λάμπα είναι έξω από το ντουλάπι	1 3 2
58	17 (3.5)	Η χελώνα είναι μπροστά από τη γλάστρα	3 1 2
59	28 (5.4)	Η μπλούζα είναι μέσα στη βαλίτσα	1 2 3
60	22 (4.4)	Το ποδήλατο είναι πίσω από το φορτηγό	3 2 1
61	41 (7.5)	Η μπλούζα είναι κάτω από τη βαλίτσα	1 2 3
62	8 (2.2)	Η μπάλα είναι πάνω στον κλόουν	3 1 2
63	54 (9.6)	Η χελώνα είναι στο κουτί	2 3 1

Δοκιμασία 2^η

Slide #	#	Sentence	Pictures
Sentence Comprehension Task-Control			
1	7.	Η χελώνα πάει από το κουτί στη γλάστρα	2 3 1
2	11.	Η χελώνα πάει από το κουτί ϕ σπίτι	1 2 3
3	6.	Ο σκύλος έρχεται στο σπιτάκι από τον κλόουν	3 1 2
4	2.	Το πουλάκι πετάει στο κλουβί από το δέντρο	2 1 3
5	4.	Η χελώνα τρέχει στο κουτί από τον καναπέ	1 3 2
6	8.	Η χελώνα πάει στη γλάστρα από το κουτί	3 2 1
7	9.	Ο σκύλος έρχεται από το δέντρο ϕ σπίτι	2 1 3
8	12.	Η χελώνα πάει ϕ σπίτι από το κουτί	3 2 1
9	5.	Ο σκύλος έρχεται από το σπιτάκι στον κλόουν	2 3 1
10	1.	Το πουλάκι πετάει από το κλουβί στο δέντρο	1 3 2
11	10.	Ο σκύλος έρχεται ϕ σπίτι από το δέντρο	3 1 2
12	3.	Η χελώνα τρέχει από το κουτί στον καναπέ	1 2 3

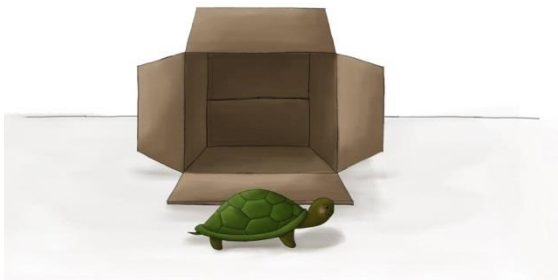
Εικόνες

Δείξε μου την εικόνα όπου η χελώνα είναι μέσα στο κουτί.

Εικόνα (α)

Εικόνα (β)

Εικόνα (γ)

Δείξε μου την εικόνα όπου το αυτοκίνητο είναι στο (μέσα στο) ντουλάπι.

Εικόνα (α)

Εικόνα (β)

Εικόνα (γ)

Δείξε μου την εικόνα όπου το κάδρο είναι *κάτω από* τον καναπέ.

Εικόνα (α)

Εικόνα (β)

Εικόνα (γ)

Δείξε μου την εικόνα όπου η χελώνα πάει από το κουτί \emptyset σπίτι.

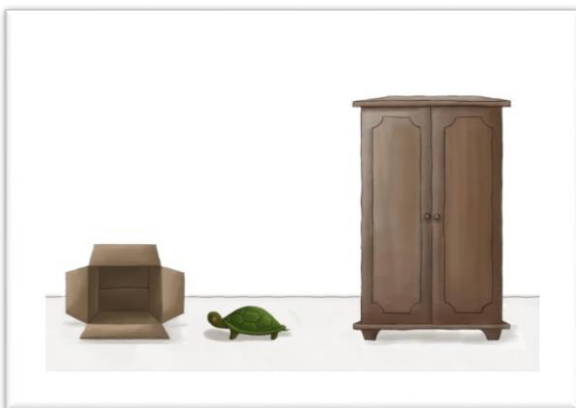
Εικόνα (α)

Εικόνα (β)

Εικόνα (γ)

Δείξε μου την εικόνα όπου ο σκύλος έρχεται στο σπιτάκι από τον κλόουν.

Εικόνα (α)

Εικόνα (β)

Εικόνα (γ)

